

IV Seminari de Correcció de Textos

**Eines en línia de l'IEC
per a la traducció i la correcció de textos**

A cura de
Brauli Montoya Abat
Josep M. Mestres i Serra
Sílvia López i Caballer

Barcelona, 2015

IV Seminari
de
Correcció de Textos

Eines en línia de l'IEC
per a la traducció i la correcció de textos

**IV Seminari
de
Correcció de Textos**

**Eines en línia de l'IEC
per a la traducció i la correcció de textos**

A cura de
BRAULI MONTOYA ABAT
JOSEP M. MESTRES I SERRA
SÍLVIA LÓPEZ I CABALLER

Miscel·lània, 15

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS
Barcelona, 2015

Seminari de Correcció de Textos (4t : 2014 : Barcelona, Catalunya)

IV Seminari de Correcció de Textos : eines en línia de l'IEC per a la traducció i la correcció de textos.

— (Miscel·lània ; 15)

Quart Seminari de Correcció de Textos. — Recull de les ponències presentades en el seminari, celebrat a la Sala Pere i Joan Coromines de l'Institut d'Estudis Catalans el 3 de juliol de 2014. —

Referències bibliogràfiques

ISBN 9788499652849

I. Montoya Abat, Brauli, 1956- ed. II. Mestres i Serra, Josep M., 1956- ed. III. López i Caballer, Silvia, ed.

IV. Institut d'Estudis Catalans V. Títol VI. Títol: Quart Seminari de Correcció de Textos

VII. Col·lecció: Miscel·lània (Institut d'Estudis Catalans) ; 15

1. Català — Recursos electrònics en xarxa — Congressos 2. Traducció — Recursos electrònics en xarxa — Congressos 3. Correcció d'estil — Recursos electrònics en xarxa — Congressos

811.134.1:004.738.5(063)

81'25:004.738.5(063)

[655.4:811.134.1'271.12]:004.738.5(063)

© dels autors de les ponències

© 2015, Institut d'Estudis Catalans, per a aquesta edició

Carrer del Carme, 47. 08001 Barcelona

Primera edició: novembre de 2015

Text revisat lingüísticament pel Servei de Correcció Lingüística de l'IEC

Disseny gràfic: Maria Casassas

Compost per Anglofort S.A.

Imprès a Open Print, SLL

ISBN: 978-84-9965-284-9

Dipòsit Legal: B 27807-2015

Aquesta obra és d'ús lliure, però està sotmesa a les condicions de la llicència pública de *Creative Commons*. Es pot reproduir, distribuir i comunicar l'obra sempre que se'n reconegui l'autoria i l'entitat que la publica i no se'n faci un ús comercial ni cap obra derivada. Es pot trobar una còpia completa dels termes d'aquesta llicència a l'adreça:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/deed.ca>.

Taula

Organització	7
Participants	9
Sigles emprades pels autors	11
Presentació, <i>per Brauli Montoya</i>	13
Correcció i qualitat, <i>per Jaume de Puig Oliver</i>	17
El portal CiT (Terminologia de Ciències i Tecnologia), <i>per Salvador Alegret i Joana Torres</i>	21
Els recursos en línia de la Secció Filològica, <i>per Pau Vidal i Santiago Muxach</i>	33
Critèria, l'espai web de correcció de l'IEC <i>per Josep M. Mestres i Silvia López</i>	57
Balanç del IV Seminari de Correcció de Textos	79
Assistents	81

Organització

Organitzadors:

Servei de Correcció Lingüística de l'IEC

Servei Editorial de l'IEC

Director:

Brauli Montoya Abat

Membre de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans

i director del Servei de Correcció Lingüística de l'IEC

Coordinadors:

Josep M. Mestres i Serra

Cap del Servei de Correcció Lingüística de l'IEC

Sílvia López i Caballer

Responsable de la Unitat de Correcció del Servei Editorial de l'IEC

Col·laboradores:

Francina Payeras Rebassa

Mireia Trias i Freixa

M. Amor Muntaner March

Participants

Salvador Alegret

Secció de Ciències i Tecnologia
Institut d'Estudis Catalans
Barcelona

Sílvia López

Unitat de Correcció del Servei Editorial
Institut d'Estudis Catalans
Barcelona

Josep M. Mestres

Servei de Correcció Lingüística
Institut d'Estudis Catalans
Barcelona

Brauli Montoya

Secció Filològica
Servei de Correcció Lingüística
Institut d'Estudis Catalans
Barcelona

Santiago Muxach

Servei de Recursos Digitals
Institut d'Estudis Catalans
Barcelona

Jaume de Puig

Vicepresidència de l'Institut d'Estudis Catalans
Barcelona

Joana Torres

Programa CiT (Terminologia de Ciències i Tecnologia)
Institut d'Estudis Catalans
Barcelona

Pau Vidal

Filòleg, traductor i escriptor
Barcelona

Sigles emprades pels autors

AFI	alfabet fonètic internacional
ALDC	<i>Atles lingüístic del domini català</i> (Joan Veny i Lídia Pons)
APLEC	Associació Promotora de la Llengua Catalana
BDLex	base de dades lexicogràfica (Oficines Lexicogràfiques de l'IEC)
CiT	Terminologia de Ciències i Tecnologia (Institut d'Estudis Catalans)
CRUSCAT	Xarxa de Coneixements, Representacions i Usos del Català
CTILC	Corpus Textual Informatitzat de la Llengua Catalana (Institut d'Estudis Catalans)
DCC	Diccionari del Català Contemporani (Institut d'Estudis Catalans)
DCVB	<i>Diccionari català-valencià-balear</i> (Antoni M. Alcover i Francesc de B. Moll)
DDL	<i>Diccionari descriptiu de la llengua catalana</i> (Institut d'Estudis Catalans)
DiCiT	Diccionari de Ciència i Tecnologia (projecte de l'Institut d'Estudis Catalans)
DIEC	<i>Diccionari de la llengua catalana</i> (Institut d'Estudis Catalans)
DIEC1	<i>Diccionari de la llengua catalana</i> , primera edició (Institut d'Estudis Catalans)
DIEC2	<i>Diccionari de la llengua catalana</i> , segona edició (Institut d'Estudis Catalans)
EUA	Estats Units d'Amèrica
HCC	Hemeroteca Científica Catalana (Institut d'Estudis Catalans)
IEC	Institut d'Estudis Catalans
IFCT	Institut Franco-Català Transfronterer
IULATERM	Lèxic, Terminologia, Discurs Especialitzat i Enginyeria Lingüística de l'Institut Universitari de Lingüística Aplicada (Universitat Pompeu Fabra)

IUPAC	Unió Internacional de Química Pura i Aplicada
LSD	<i>lysergic diethylamide</i> ('dietilamida de l'àcid D-lisèrgic')
OCAL	Oficina de Correcció i Assessorament Lingüístics (Institut d'Estudis Catalans)
OCR	<i>optical character recognition</i> ('reconeixement òptic de caràcters')
PACF	proves d'accés als cicles formatius (Generalitat de Catalunya)
PALDC	<i>Petit atlas lingüístic del domini català</i> (Joan Veny i Lídia Pons)
PAU	proves d'accés a la universitat (Generalitat de Catalunya)
PDF	<i>portable document format</i> ('format de document portable')
SCL	Servei de Correcció Lingüística (Institut d'Estudis Catalans)
SECCT	Secció de Ciències i Tecnologia (Institut d'Estudis Catalans)
SF	Secció Filològica (Institut d'Estudis Catalans)
UCE	Unitat de Correcció del Servei Editorial (Institut d'Estudis Catalans)

Presentació

Brauli Montoya
Director del Seminari

Aquesta publicació recull el discurs inaugural i les ponències presentades en el IV Seminari de Correcció de Textos, titulat «Eines en línia de l'IEC per a la traducció i la correcció de textos», el qual va tenir lloc a la Sala Pere i Joan Coromines de l'Institut d'Estudis Catalans el dia 3 de juliol de 2014. Organitzat pel Servei de Correcció Lingüística i el Servei Editorial de l'IEC, aquest seminari es va estructurar en tres ponències, amb l'assistència de cent vint professionals de la llengua, entre col·laboradors externs i altres persones interessades en aquest àmbit. Arran de l'èxit que va tenir la convocatòria, per raons de capacitat de la Sala Pere i Joan Coromines que s'havia reservat, es va haver d'habilitar també la Sala Nicolau d'Olwer perquè les persones inscrites hi poguessin seguir la sessió per videoconferència simultània.

L'objecte del IV Seminari de Correcció de Textos fou presentar, tant al públic especialitzat com al públic en general, les eines i els recursos en línia per a la traducció i la correcció de textos que l'Institut posa a la disposició dels especialistes de la llengua i de tota la societat de manera gratuïta per mitjà d'Internet. Aquestes eines i recursos no solament pretenen agilitar i facilitar el treball als usuaris, sinó que, ensembles, són una garantia de qualitat lingüística i de rigor científic pel que fa a les fonts i als continguts que difonen.

La sessió es va obrir amb la intervenció del senyor Jaume de Puig, vicepresident de l'Institut d'Estudis Catalans, que va oferir una lliçó magistral sobre la responsabilitat de l'IEC —en tant que principal institució de catalanística i de recerca i difusió científiques de tots els elements de la cultura catalana— a l'hora de fixar el model normatiu de llengua —sempre limitada per la potestat política parcial de què disposa per a imposar-lo— i d'oferir els mitjans necessaris per a donar resposta a les necessitats lingüístiques actuals dels ciutadans. Les tres ponències que es van descabdellar

a continuació van versar sobre els diferents recursos en línia de l'IEC per a la traducció i la correcció de textos, fruit de la incorporació de les noves tecnologies, que ha transformat les dinàmiques de treball dels professionals fins al punt que actualment la tasca de traduir i corregir textos no és possible sense un ordinador i una connexió a la xarxa Internet.

La primera intervenció, a càrrec de Salvador Alegret i Joana Torres, va mostrar les diverses interfícies del portal CiT (Terminologia de Ciències i Tecnologia), com ara una biblioteca en línia d'obres terminològiques (BiblioCiT) i la cerca transversal de termes. En la segona intervenció, Pau Vidal i Santiago Muxach tractaren dels recursos que la Secció Filològica posa a l'abast del públic per mitjà del web de l'IEC (d'antuvi, aquesta ponència havia de ser pronunciada per Màrius Serra, membre de la Secció Filològica, el qual no va poder assistir al seminari per raons mèdiques; molt dignament, fou substituït pel filòleg, traductor i escriptor Pau Vidal). I, finalment, en l'última ponència, Josep M. Mestres i Sílvia López van presentar Crítèria, el nou espai web de correcció de l'IEC, que recull les orientacions i les propostes lingüístiques, fruit de l'experiència professional dels diferents serveis de correcció de l'IEC, recopilades des de l'any 1992 per tal de resoldre les qüestions tipogràfiques i alguns dubtes lingüístics relacionats, sobretot, amb aspectes ortogràfics i onomàstics que no s'han fixat fins ara al corpus normatiu.

Com a director del Servei de Correcció Lingüística, la presentació d'aquestes actes va ser un honor per a mi, puix que la correcció i la traducció de textos acurades han estat des del 1907 una preocupació constant de tots els membres de l'Institut d'Estudis Catalans que han tingut la responsabilitat de redactar o publicar obres i altres documents que han de tenir una difusió pública. Aquesta preocupació ha estat compartida des del 1913 per tots els serveis de correcció de què ha gaudit l'Institut al llarg del temps. Aquell any s'hi incorporà el primer corrector professional amb aquesta categoria, Emili Vallès i Vidal —la primera correctora professional, Rosalina Poch i Ferrer, no ho féu fins a l'any 1932. Al cap de més d'un segle de la primera efemèride, és reconfortant contemplar el camí recorregut i disposar d'una eina en línia tan potent com és l'espai web Crítèria. El Servei de Correcció de Textos, juntament amb la Unitat de Correcció del Servei Editorial de l'IEC, treballa amb la voluntat de ser un referent en l'àmbit de la correcció de textos als països de llengua catalana i, per això, ha obert aquest espai web.

Voldria posar en relleu la feina de Josep M. Mestres, cap del Servei de Correcció Lingüística, i de Sílvia López, responsable de la Unitat de Correcció del Servei Editorial, perquè sobre les seues espatlles va caure la responsabilitat de coordinar aquest

seminari, amb la col·laboració del personal dels dos equips de correcció de la casa (Laia Campamà i Núria Florit per l'SCL, i Núria Roma per l'UCE). Finalment, voldria agrair especialment la dedicació i la bona disposició de tres lingüistes que hi van col·laborar estretament: Francina Payeras Rebassa, correctora externa del Servei de Correcció Lingüística; Mireia Trias Freixa, tècnica externa del portal de Terminologia de Ciències i Tecnologia, i M. Amor Montané March, estudiant en pràctiques al Servei Editorial, les quals van preparar amb molta cura bona part de la documentació que féu possible la celebració d'aquest acte i van dur a terme el reportatge fotogràfic que n'ha quedat. I, encara, és de justícia deixar constància de la feina feta per Sílvia Teulats Castells i Iris Osorio Laita amb vista a la confecció material i a la preparació de les actes per a la impremta que teniu a les mans.

Correcció i qualitat

Jaume de Puig Oliver

Vicepresident de l'IEC

Em plau de saludar-vos de part del president de l'IEC, qui m'ha encomanat que us trameti la seva satisfacció per la celebració d'aquest seminari (figura 1).

De fet, fa deu anys que no se celebrava un seminari d'aquestes característiques, i deu anys són molts anys, atesa la situació del país i les responsabilitats que l'IEC té envers el català. Mentrestant, en aquests deu anys, han passat moltes coses. Hi ha fets

FIGURA 1. Parlament d'inauguració del IV Seminari a càrrec de Jaume de Puig.
A la seva esquerra, Brauli Montoya, director del seminari.

socials que afecten la llengua i que justifiquen, sobretot, amb una certa urgència, la celebració d'aquest seminari. Un surt de casa, compra un diari escrit en català i ja des de la primera pàgina comença a veure coses que li fan dir: «Això és català?». Vas llegint i tornes a dir-te: «Això és català?». No sé si val més que sigui en català discutible que no pas que no sigui en català. En tot cas, aquí hi ha un problema.

Parlo des de la responsabilitat que l'IEC té envers la llengua. L'IEC és una institució científica, i tenim la responsabilitat de fixar el català, el català correcte, el català normatiu. Podem impulsar un determinat model lingüístic comunicacional, estandarditzat; però, al capdavant, no tenim la potestat política d'imposar res. L'IEC té una responsabilitat científica envers el català, no una responsabilitat directament política i administrativa.

Recordo, dels meus anys d'estudiant a França, que en aquell país es parla sempre, d'una manera intermitent, de la reforma de l'ortografia. L'ortografia francesa és al revés de la fonologia dels francesos. Els francesos es mengen els mots i ara, en el parlar col·loquial, ja parteixen per la meitat les paraules, o només en diuen la síl·laba inicial, i cada dia parlen més amb sigles. En contrast amb aquesta fagocitosi, l'ortografia francesa és abundant, culterana, versallesca, plena de reminiscències arcaiques i de reverències a la manera d'escriure dels grecs i dels llatins. Per això, de tant en tant el tema de la reforma de l'ortografia es posa de moda i tothom en discuteix. En conseqüència, cada vint o trenta anys fan una reforma de l'ortografia, que consisteix a canviar minúcies insignificants, perquè una reforma general els duria massa lluny, els ocuparia molt de temps i produiria baralles aferrissades. Així, quan l'Acadèmia Francesa hi ha donat el vistiplau, llavors el Govern fa una llei, li dona el període de vacança corresponent i, passat el temps assignat, obliga el ciutadà a acceptar i posar en pràctica la reforma legal. A partir d'aquell moment, si arriba a l'Administració un document que incompleix aquella norma, pot ésser retornat per defecte de forma. Les paraules, a l'Administració francesa, pesen, i per això s'han d'escriure correctament.

He posat un exemple clar i precís, en contrast amb el que fem aquí. L'IEC dona normes que són científiques o que tenen un consens ampli dels científics de la llengua. Després no hi ha cap llei específica dels poders públics que sancioni aquestes normes. Es podria dir que en l'Administració catalana les paraules pesen menys? No ho voldria dir, perquè tenim l'obligació d'ésser conscients d'on venim i amb quines dificultats anirem endavant. Però és cert que, des d'un punt de vista polític, legal i administratiu, encara hi ha molt a fer per a promoure el català.

Si de la correcció gramatical passem al model de llengua, entrem en un altre

terreny conflictiu. Hi ha un episodi molt breu, del qual no es parla mai, de quan, en un moment crucial, el Govern de Catalunya va exercir la potestat política sobre el model lingüístic. I no ha estat cap dels governs que nosaltres hàgim pogut veure, sinó que ens hem de remuntar als moments inicials de la presidència del senyor Macià, quan publicava una ordre en què manava que tots els documents del Govern de Catalunya s'havien de redactar en la llengua fixada per Pompeu Fabra. Fou llavors quan Fabra va guanyar en tota la línia, en el moment que una potestat política imposava el seu model.

Em permeto d'evocar aquestes coses perquè us adoneu que aquest seminari i la vostra feina van molt més enllà de la simple correcció gramatical. Els catalans volem tenir i sentir una llengua evidentment correcta, i l'IEC és competent per a fixar-la. Ara bé, el model i el nivell de perfecció lingüística que es vol per al català és una qüestió que depassa l'IEC i que interpel·la directament l'autoritat política i tots els agents socials de Catalunya. En temps de Pompeu Fabra, a Catalunya tothom parlava en català. En temps de Pompeu Fabra, la normalització lingüística passava essencialment per fixar de manera ponderada el funcionament de la llengua i oferir els instruments adequats per a manejar-la (gramàtica, diccionari). Avui la llengua catalana té unes altres condicions d'existència, que no descriuré, perquè ja són descrites en les enquestes corresponents. Des d'un punt de vista polític i social, seria un error històric de conseqüències funestes no prosseguir i àdhuc ampliar polítiques com la immersió lingüística, i no promoure activament el català com a llengua de tothom. I això ens porta de dret a la qüestió dels anys a venir: si no tenim una preocupació molt intensa per la qualitat de la llengua —la qualitat, no només la correcció—, algun dia podríem haver perdut la batalla de la llengua. És evident que això implica un compromís de les forces polítiques i una distinció ben nítida entre els polítics partidaris del català i els qui no ho són gens. Aquesta és la batalla del moment polític actual pel que fa a la llengua.

En aquesta batalla, l'IEC hi dirà la seva paraula d'acord amb la seva competència científica. Però l'IEC, ja ho hem dit, no té potestats legals i administratives en matèria lingüística. Si en la premsa, en la ràdio, en la televisió, en l'oratorïa política i en la comunicació social la llengua es degrada, què en farem, d'una normativa sàvia i inatacable? D'altra banda, jo sóc dels qui creuen que una llengua degradada, bruta, emborderida i bastarda no té capacitat d'atracció. El drama del patuès no consisteix només en la competència externa d'una altra llengua, sinó en la subversió, el desmuntatge i l'enervament que la llengua externa genera en l'altra. I això ens porta un altre cop al problema de la qualitat.

Diguem-ho clar: en les circumstàncies actuals, és l'IEC qui ha de liderar el combat per la qualitat de la llengua i per un model lingüístic satisfactori i engrescador. La base social catalanoparlant és sòlida i conscienciada, i només demana instruments per a un maneig satisfactori de la llengua. La massa de catalans que no tenen com a primera llengua el català s'hauria de sentir atreta cap al català en virtut de la seva qualitat. Això és una afirmació molt agosarada, perquè seria de folls esperar que les masses facin per elles mateixes moviments de qualitat, moviments que vagin contra la llei del mínim esforç. Sóc conscient que, en matèria lingüística catalana, es comença pels individus, pels grups, per determinats col·lectius. I en aquests nivells, si la preocupació per la qualitat de la llengua no ocupa, els anys a venir, el lloc que ha ocupat durant cent anys el combat per la possibilitat de parlar, escriure i sentir correctament en català, algun dia ens podríem trobar amb una llengua que hagi perdut tremp i virior, «bruta i dissortada». I aleshores, per pures i inevitables qüestions de gust, d'oportunitat i de facilitat, el català podria començar a ésser arraconat per les elits catalanes —els qui manen, els qui saben, els qui tenen— i, a la llarga, entraria en un procés d'ésser substituït.

Els anys vinents, les posicions polítiques d'uns partits i uns altres sobre la llengua podrien ésser plàstiques, poc clares i poc decisives, encara que goso esperar que potser no seran directament desfavorables. Per això caldrà que hi hagi un líder indiscutible que no abandoni a un destí anònim el futur del català i meni ben conscientment el combat per la qualitat de la llengua. I suposo que convindreu amb mi que, per tradició, per treball, per experiència, per pes, per llei i per possibilitat de consens, aquest líder és l'IEC. I si hi ha algú altre que vol menar aquest mateix combat amb l'IEC, que ningú no en dubti, serà benvingut.

En aquest camí, tots desitgem que el seminari que ara comença sigui un èxit.

El portal CiT (Terminologia de Ciències i Tecnologia)

Salvador Alegret

Secció de Ciències i Tecnologia (IEC)

Joana Torres

Tècnica lingüística del CiT

Introducció

El portal CiT, Terminologia de Ciències i Tecnologia (<http://cit.iec.cat>), és fruit d'un projecte de recerca de la Secció de Ciències i Tecnologia de l'Institut d'Estudis Catalans nascut l'any 2004 arran de la Declaració de Berlín sobre l'accés lliure al coneixement de les ciències i de les humanitats (2003). L'objectiu d'aquesta declaració era promoure el coneixement científic i el pensament humà, incloent-hi el patrimoni cultural, i garantir-ne l'accés mundial. Tant la Generalitat de Catalunya com l'Institut d'Estudis Catalans s'hi adheriren, i la Secció de Ciències i Tecnologia (SECCT) de l'IEC va decidir treballar en aquesta direcció. A partir de la idea que determinades dades de les institucions públiques o privades haviem de ser d'accés lliure per a ser reutilitzades sense restriccions d'ús ni mecanismes de control, d'acord amb el moviment internacional conegut com a *open data* (o 'dades obertes'), s'emprenquè la creació d'aquesta plataforma informàtica amb la finalitat de posar a l'abast de la comunitat científica la terminologia de ciències i tecnologia generada per l'IEC i per institucions vinculades, la qual s'ha fet pública recentment per mitjà del portal CiT.

És conegut que actualment molts dels científics experimentals, els que treballen en recerca pura i aplicada, i que bonament generen coneixement —com ara els nanotecnòlegs o els químics analítics—, utilitzen la nostra llengua als laboratoris, però difonen internacionalment el coneixement generat en anglès. Malgrat això, cal disposar de terminologia en català per a la difusió científica dins de la nostra comunitat lingüística. Necessitem eines que ens facilitin traslladar de l'anglès al català quotidià els continguts de les revistes científiques internacionals (en llengua

anglesa). L'editorial catalana més important en aquest àmbit és l'IEC. Per això, vam dissenyar un portal amb unes característiques determinades, amb la intenció que fos útil per a dur a terme la difusió de les ciències i la tecnologia en llengua catalana; un portal modular, format per diverses eines i projectes, moltes de les quals encara estan en desenvolupament (figura 1).

FIGURA 1. Salvador Alegret i Joana Torres presentant el portal CiT.

La primera eina que vam dissenyar fou una biblioteca d'obres terminològiques (BiblioCiT), fruit de la limitació de les edicions existents que, en molts casos, només tenien difusió dins la càtedra universitària corresponent. Algunes editorials van apostar per aquestes publicacions especialitzades, com és l'obra del doctor Oriol Riba, geòleg de gran experiència que es va dedicar a la confecció del *Diccionari de geologia* a la darrereria de la seva vida professional. Però també és sabut que la ciència «neix, creix i mor», i, en aquell moment, la major part de les edicions eren molt limitades, amb tiratges d'uns dos-cents cinquanta exemplars que l'autor distribuïa directament entre els col·legues d'especialitat.

Així, la biblioteca en línia fou ideada per a recuperar aquestes obres tan interessants i, actualment, exhaurides. Superats els tràmits legals de recuperació dels drets d'edició —cal dir que sempre hem trobat una bona complicitat amb les grans editorials catalanes en aquest aspecte—, vam poder començar a presentar les obres de

manera actualitzada i a posar-les a l'abast dels usuaris. Aquesta iniciativa es descabdel·là pensant, sobretot, en la comunitat científica i universitària, ja que la major part de les obres, que van fixar la terminologia al seu moment, eren rareses difícils de trobar a les biblioteques. També es va procurar de protegir-les amb les llicències Creative Commons, per tal de resguardar-ne l'autoria i evitar que se'n facin obres derivades.

A continuació, presentarem les característiques principals del portal CiT i mostrem totes les eines de què disposa —entre les quals hi ha la biblioteca— mitjançant exemples il·lustratius.

1. El portal CiT

El portal CiT (Terminologia de Ciències i Tecnologia) és una plataforma web que aplega obres de terminologia de ciències —en un sentit ampli— i de tecnologia. Està concebut com una estructura web amb diversos mòduls, cadascun dels quals correspon a una eina (figura 2).

FIGURA 2. Aparença de la pantalla d'inici del portal CiT a l'inici del mes d'abril del 2015.

Actualment, hi ha tres recursos operatius. El primer és la BiblioCiT, una biblioteca en línia d'obres terminològiques que poden ser consultades de manera individual fent servir opcions de cerca avançada. Aquest recurs aplega una trentena d'obres especialitzades de diferents àmbits del saber. En segon lloc, trobem el CercaCiT, un motor de cerca avançat que permet consultar totes les obres de la BiblioCiT simultàniament o per àrees temàtiques. Actualment, s'hi poden consultar un total de més de 120.000 unitats terminològiques catalanes.¹ I, en tercer lloc, disposem de l'eina ContextCiT, que permet trobar contextos d'ús dels termes apareguts en les revistes especialitzades recollides en l'Hemeroteca Científica Catalana (HCC). La plataforma tecnològica està construïda sobre una base de dades relacional i un entorn de consulta web basat en pàgines dinàmiques.

2. La biblioteca en línia d'obres terminològiques BiblioCiT

Actualment, la biblioteca d'obres terminològiques comença a fer goig: les obres es presenten agrupades en «prestatges» segons l'àmbit d'especificitat a què pertanyen: ciències de la terra i de l'espai, ciències de la vida i la salut, ciències exactes i experimentals, ciències socials i humanes, i enginyeria i tecnologia (figura 3). La major part de les obres que s'hi apleguen han estat publicades originàriament en paper per l'IEC, per altres institucions —com la Universitat de les Illes Balears— i per editorials de prestigi reconegut —com ara Enciclopèdia Catalana, Barcino o Reverté. Tot i això, la biblioteca virtual també conté obres inèdites, com ara el *Diccionari de les ciències ambientals*, publicat fins ara únicament en línia dins la plataforma CiT.

Certament, es tracta d'un projecte ambiciós, ja que la BiblioCiT inclou obres de naturalesa molt diversa: diccionaris (*Diccionari de geologia*, *Diccionari de l'utilatge químic*); diccionaris enciclopèdics (*Diccionari jurídic*, *Diccionari enciclopèdic de medicina*); vocabularis (*Vocabulari de luminotècnia*, *Vocabulari de biologia de la reproducció*, etc.); nomenclatures (*Codi Internacional de Nomenclatura Zoològica*; *Magnituds, unitats i símbols en química física*); terminologies de manuals científics (*Fonaments d'economia*, de Krugman); glossaris i diccionaris multilingües (*Vocabulari multilingüe de la ciència del sòl*, *Diccionario multilingüe de la ciencia del suelo*); terminologies d'obres d'autor (la terminologia continguda en l'obra *Els basti-*

1. En el moment de tancar l'edició d'aquestes actes (abril del 2015), la BiblioCiT aplega un total de 156.058 unitats terminològiques procedents de cinquanta obres especialitzades.

BiblioGIT

Aquesta biblioteca en línia conté bàsicament publicacions terminològiques de ciència i tecnologia de diferent tipologia (diccionaris, vocabularis, nomenclatures, manuals i altres) editades per l'Institut d'Estudis Catalans o vinculades a aquesta institució.

El total d'unitats terminològiques catalanes aplegades fins ara és aproximadament 170.000.

Ciències de la Terra i de l'espai

Aportació a la terminologia geogràfica catalana (1998)	Diccionari de geologia (1997)	Diccionari de les ciències ambientals (2008)	Diccionari multilingüe de la ciència del sòl (2014)	Ecologia I (2011)
Ecologia II (2011)	Guia estratigràfica internacional (versió abreujada) (2001)	Sistemes d'informació geogràfica (2011)	Una taula dels temps geològics (1986)	Vocabulari de mineralogia (2001)

FIGURA 3. Secció de la biblioteca que aplega les obres de ciències de la terra i de l'espai.

ments menors catalans de construcció artesanal del segle XX, d'Alexandre Ribó Golovart), i altres obres de terminologia (*Novetat i llenguatge*, de Lluís Marquet).

Hem volgut preservar la identitat de les obres, que els autors hi siguin reconeguts. Però la nostra voluntat no solament és que les obres guardin l'autoria, sinó que també mantinguin la integritat, és a dir, que apleguin tots els continguts —encara que no es presentin en el format tradicional de llibre—, tant lexicogràfics com supraestructurals. L'estructura, evidentment, com que forma part de la història de la terminologia reglada de les ciències i la tecnologia, és molt diversa i complexa.

Per aquest motiu, els camps en els quals es poden fer consultes no són idèntics en totes les obres. Per exemple, el *Vocabulari multilingüe de la ciència del sol* permet la cerca per àrea temàtica (tots els termes en tenen una o més d'una), però no la cerca per definició, ja que no n'hi ha; mentre que l'*Aportació a la terminologia geogràfica catalana* no disposa de cerca per àrees temàtiques, però sí que s'hi poden fer cerques en la definició.

Entrem a veure quina aparença té aquesta última obra terminològica de geografia catalana. D'entrada, es pot observar que la part situada a l'esquerra de la pantalla s'adapta específicament a l'estructura lexicogràfica adoptada per l'autor i que la part de la dreta conté el motor avançat de cerca (figura 4).

La informació mínima que té cada terme del recull és l'entrada i la categoria gramatical. D'altra banda, hi ha termes que tenen informació addicional, com són la definició, exemples, sinònims, notes i termes relacionats. Aquest recull terminològic en línia és una base de dades accessible a través d'una interfície. La manera més similar al que seria «fullejar» el recull a la manera tradicional es pot aconseguir fixant una lletra —per exemple, la *a*— en la casella «Mot, fragment de mot o sintagma a cercar» i seleccionant l'opció «Que comenci per»; d'aquesta manera, el cercador farà que es despleguin totes les entrades que comencen per la lletra escollida.

FIGURA 4. Aparença en pantalla de l'obra *Aportació a la terminologia geogràfica catalana*, de Marc-Aureli Vila i Comaposada.

A continuació mostrarem una prova de cerca en el *Diccionari jurídic*. Es tracta, principalment, d'un diccionari enciclopèdic especialitzat que vol recollir els termes que formen part de les diverses disciplines del dret, com ara el dret públic, el dret civil, el dret penal, el dret processal, el dret canònic, el dret ambiental i el dret mercantil, entre d'altres. També inclou termes que pertanyen a la història del dret, ressenyes biogràfiques de juristes eminents ja traspassats que han tingut una producció científica destacable i conceptes jurídics de les diverses branques. Igualment, el diccionari aplega fraseologia jurídica, molt necessària per a la redacció, la correcció i la traducció de llenguatge jurídic (figura 5).

Els articles es divideixen en dues parts ben diferenciades: en primer lloc, hi ha la definició lexicogràfica del terme (llevat del cas de les biografies), i, en segon lloc, l'ampliació enciclopèdica corresponent, que pot arribar a ser molt extensa i que comprèn informacions des del punt de vista de la doctrina, la legislació, la jurisprudència, i, pel que fa als termes històrics, l'explicació de les circumstàncies històriques i socials que han envoltat i han permès el desenvolupament del dret dels diferents territoris de llengua catalana. Hi ha entrades, però, que no inclouen aquesta ampliació, ja que la redacció del conjunt enciclopèdic està en curs.

FIGURA 5. Exemple de cerca per camps del terme *legítima* dins el *Diccionari jurídic*.

Altres informacions que contenen els articles i que poden ser útils són les equivalències en espanyol, els termes relacionats amb l'entrada consultada —i que permeten fer-se una idea global de l'abast del terme— i els sinònims. A tall d'exemple podem fer una cerca avançada del terme *legítima* i veure quants articles contenen informació enciclopèdica d'aquest mot dins l'àmbit territorial de Catalunya; el resultat són noranta registres amb aquests paràmetres de cerca.

3. CercaCiT, el cercador transversal dels termes continguts a BiblioCiT

El motor de cerca CercaCiT ofereix la possibilitat de fer una cerca transversal en totes les obres recollides a la BiblioCiT. Així, es poden consultar totes les publicacions de manera simultània, però també de manera selectiva i amb criteris de cerca diversos.

A diferència del que passa a la BiblioCiT, al CercaCiT s'han homogeneïtzat les fitxes de les unitats terminològiques, de manera que totes tenen la mateixa estructura i es mostren els mateixos camps d'informació: entrada, categoria gramatical, títol de l'obra de la qual prové l'entrada i àrea temàtica. A més, també apareixen, si n'hi ha, les abreviacions, la definició, les equivalències, els exemples d'ús, els sinònims i els termes relacionats. El motor de cerca permet fer dos tipus generals de selecció: d'una banda, indicar l'obra o obres en què es vol fer la consulta i, de l'altra, indicar en quin camp o camps volem que es faci la cerca i la manera de dur-la a terme. Pel que fa a la tria d'obres, es pot fer una cerca en totes, especificar-ne una de concreta o triar un dels blocs temàtics d'obres de la BiblioCiT. En relació amb la segona selecció, es pot especificar en quins camps es fa la consulta (entrada, definició, equivalències, sinònims, exemples i termes relacionats, o en tots els camps alhora) i quin grau de coincidència hi ha d'haver amb la cadena de caràcters introduïda («Coincident», «Començada per», «Acabada per» o «Que conté»). D'altra banda, mitjançant un menú desplegable, es pot triar entre les diverses àrees de coneixement per a delimitar més la cerca.

Seguidament, mostrem dues proves realitzades amb el motor de cerca avançada:

a) Posem d'exemple el terme *aerobi*: fent una cerca general en tots els camps per veure quantes entrades hi ha que contenen aquesta paraula, ens apareixen 388 registres. Ara bé, podem restringir-ne els resultats per mitjà de la cerca avançada. Delimitem que es busqui *aerobi* només a l'entrada i que hi coincideixi (7 registres) o bé que contingui *aerobi* a l'entrada, dins l'àrea d'ecologia (10 registres) (figura 6). També

4. El cercador d'exemples d'ús de la terminologia científica ContextCiT

A diferència de les dues eines descrites fins ara, que se centren en el significat i les relacions lingüístiques dels termes (sinonímia, equivalències, etc.), el ContextCiT és un cercador avançat que troba termes en el seu context mitjançant un corpus textual. El conjunt de textos sobre el qual es realitza el buidatge el formen les revistes recollides en l'Herbari Científica Catalana de l'IEC (HCC) (<http://revistes.iec.cat>), que recull més de disset mil articles. Els textos que apareixen en les revistes especialitzades són una font molt valuosa d'unitats terminològiques, ja que les difonen i, fins i tot, les fixen. Per aquest motiu i aprofitant que bona part de les revistes de la HCC estan digitalitzades en format PDF, amb l'ajuda d'un cercador de Google personalitzat, es fan consultes en els documents, els resums i les metadades de la HCC. Actualment, la cerca es limita als documents que incorporen sistemes de reconeixement òptic de caràcters (OCR).

D'aquesta manera disposem d'una eina que ens ofereix la possibilitat de documentar-nos a l'hora de prendre decisions davant d'un dubte sobre qualsevol terme científic. Per exemple, fa temps ens vam topar amb la paraula *serendipity* en un text, marcada amb cursiva com un manlleu no adaptat gràficament. Fent una cerca al ContextCiT, a fi d'analitzar-ne les freqüències d'ús i saber si es fa servir en algun context el mot adaptat en català, obtenim cinc resultats de contextos amb el terme *serendipity* (figura 7): dos d'aquests es troben en anglès; dos en un article en català a la revista *Ciència. Revista Catalana de Ciència i Tecnologia* (1983) titulat «LSD, de la química a la reverència», de Montserrat Majenc, i el cinquè en el context d'*Omnis Celulla* (desembre del 2004), en la secció «Calaix de sastre», on es reproduïx un fragment d'un llibre de Mercè Piquerias titulat *Cròniques de l'altra veritat* en què precisament dos personatges tracten, a propòsit d'una conversa, de l'adaptació d'aquest terme al català i decideixen que se n'ha de dir *serendipitat*.

The screenshot shows the ContextCiT search interface. At the top, it says 'ContextCiT' and provides a brief description of the search engine. Below this is a search bar containing the word 'serendipity'. The results are listed below the search bar, showing the number of results (5) and the search criteria. The first result is a PDF document titled 'D_F_L_A QUÍMICA. A.L.A. Els descobriments accidentals en anglès són coneguts amb el nom de "serendipity". Aquesta paraula fou encunyada l'any 1754 per...'. The second result is a PDF document titled 'Immanuel Kant vers... Glasgow, Review policy - About the author - How to cite item - Indexing metadata - Print version: Notify colleague'; Email the author'; Add ...'. The third result is a PDF document titled 'PDF - Institut d'Estudis Catalans' with a description of the word 'serendipity' and its origin. The fourth result is a PDF document titled 'Year's comments for 2010' with a description of the word 'serendipity' and its origin. The fifth result is a PDF document titled 'catàleg de sistemes' with a description of the word 'serendipity' and its origin.

FIGURA 7. Resultats de la cerca al ContextCiT del terme *serendipity*.

5. Una nova eina en construcció: ExtractCiT

El programa CiT és un projecte viu que participa en la creació de noves eines amb vista al futur. ExtractCiT serà la plataforma de presentació de la terminologia extraïda automàticament d'un corpus de textos, per mitjà de l'estació de treball Terminus 2.0, desenvolupada pel grup IULATERM, de la Universitat Pompeu Fabra, amb el qual el CiT ha establert un conveni de col·laboració. Les tasques que s'han dut a terme fins ara són la constitució d'un corpus i l'extracció de la terminologia de les revistes de la HCC. El resultat és una llista de «possibles candidats» a terme amb el grau corresponent de «terminologicitat» tenint en compte la freqüència d'aparició, els contextos d'ús i la referència (obra i localització dins l'obra).

A partir del buidatge, els termes es presentaran en format de base de dades d'accés lliure amb el propòsit que la comunitat científica tingui a l'abast una font terminològica actualitzada, útil per a fer estudis transversals o analitzar la vida dels termes, entre altres possibilitats. Tal com hem vist en la consulta del CercaCiT, aquesta

nova eina també permetrà seleccionar la revista que conté la terminologia objecte de cerca, així com buscar termes en totes les revistes de manera simultània o bé acotant la cerca només a unes quantes.

6. Conclusions

La terminologia és l'element essencial de vehiculació i difusió del progrés científic i tecnològic. Per aquest motiu, la Secció de Ciències i Tecnologia de l'IEC té la tasca de vetllar perquè les unitats lèxiques dels àmbits científics siguin accessibles al públic de tota mena —des de científics fins a estudiants, passant pels professionals de la llengua. Tal com hem apuntat en la presentació, la naturalesa de les obres terminològiques catalanes, destinades a un públic especialitzat reduït, fa que les edicions en paper tinguin tiratges també reduïts i quedin descatalogades en un període de temps breu. Això mateix també passa amb algunes obres científiques en català que no són estrictament terminològiques.

El portal CiT té per objectiu donar una nova vida a aquestes obres i a la terminologia que contenen. Així, les trasllada a un entorn informàtic perquè tinguin més accessibilitat, visibilitat i funcionalitat —respectant sempre l'autoria, la integritat i la identitat dels continguts originals. D'aquesta manera, a més, passen a formar part d'una xarxa terminològica que s'enriqueix incorporant-hi noves obres. Per aquesta raó, l'estructuració de les bases de dades que es poden consultar al portal CiT, procedents d'obres molt diverses i de concepció lexicogràfica molt variada, amb el suport de cercadors avançats i criteris de cerca específics, està orientada a trobar noves correlacions entre els significats dels termes i les relacions lingüístiques i terminològiques que mantenen.

Els recursos en línia de la Secció Filològica

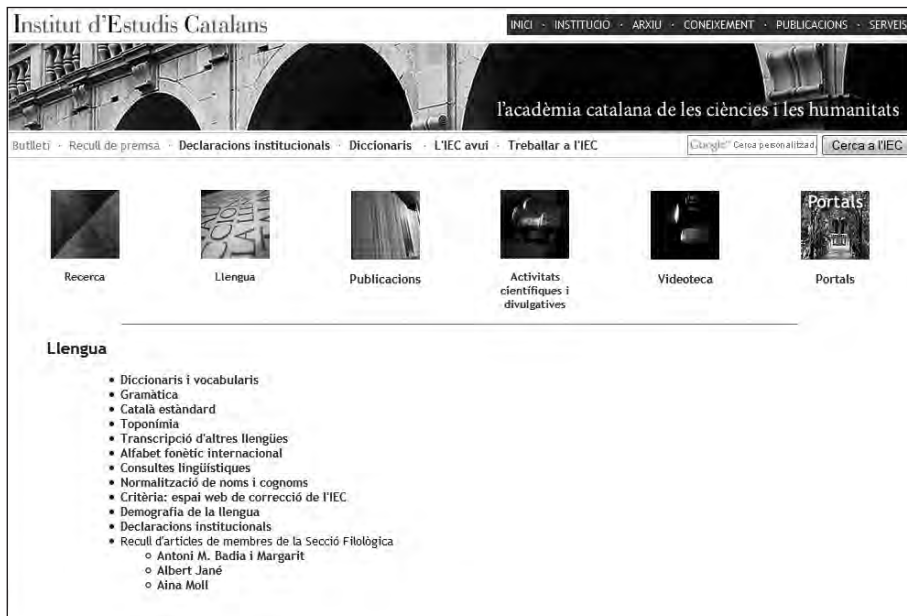
Pau Vidal

Filòleg, traductor i escriptor

Santiago Muxach

Cap del Servei de Recursos Digitals

Els recursos que la Secció Filològica ofereix en línia són substancials des del punt de vista lingüístic, tal com es pot comprovar si accedim, per mitjà de la capçalera «Coneixement», a l'apartat «Llengua» del web de l'Institut d'Estudis Catalans (<http://www.iec.cat>).

The image shows a screenshot of the website 'Institut d'Estudis Catalans'. The header includes the text 'Institut d'Estudis Catalans' and a navigation menu with links: 'INICI', 'INSTITUCIO', 'ARXIU', 'CONEIXEMENT', 'PUBLICACIONS', and 'SERVEIS'. Below the header is a banner for 'l'acadèmia catalana de les ciències i les humanitats'. A secondary navigation bar contains links: 'Butlletí', 'Recull de premsa', 'Declaracions institucionals', 'Diccionaris', 'L'IEC avui', and 'Treballar a l'IEC'. There is also a search bar with the text 'Cerca personalitzada' and a button 'Cerca a l'IEC'. The main content area features six icons with labels: 'Recerca', 'Llengua', 'Publicacions', 'Activitats científiques i divulgatives', 'Videoteca', and 'Portals'. Below this, the 'Llengua' section is expanded, showing a list of resources:

- Diccionaris i vocabularis
- Gramàtica
- Català estàndard
- Toponímia
- Transcripció d'altres llengües
- Alfabet fonètic internacional
- Consultes lingüístiques
- Normalització de noms i cognoms
- Crítèria: espai web de correcció de l'IEC.
- Demografia de la llengua
- Declaracions institucionals
- Recull d'articles de membres de la Secció Filològica
  - Antoni M. Badia i Margarit
  - Albert Jané
  - Aina Moll

FIGURA 1. L'apartat «Llengua» aplega els recursos de la Secció Filològica.

En primer lloc, es mostren dotze epígrafs, que al seu torn es despleguen en una seixantena més i entre els quals es poden diferenciar recursos de dues classes: les eines pròpiament i els manuals d'instruccions, és a dir, els documents que tracten aspectes més teòrics. En aquesta exposició, repassarem les eines i els continguts més significatius que s'inclouen en cada apartat (figura 1).

1. Diccionaris i vocabularis

1.1. *La segona edició del diccionari normatiu*

L'eina en línia per excel·lència és la segona edició del *Diccionari de la llengua catalana* (DIEC2), l'obra de referència que estableix la normativa lèxica de la llengua catalana. D'ençà que es va publicar en paper, l'abril del 2007, la segona edició del *Diccionari de la llengua catalana* ha estat objecte de diverses actualitzacions. Per mitjà d'aquest recurs, l'Institut posa a l'abast dels usuaris la versió més completa i actual de l'obra, ja que incorpora periòdicament les esmenes que aprova la Secció Filològica (figura 2).

És habitual que, davant de qualsevol text, el bon corrector o traductor recomani la precaució de comprovar-ho tot perquè sovint hi ha termes que, a ull nu, ens poden semblar correctes —o, al revés, totalment inacceptables— i no ser-ho. En la meua

FIGURA 2. Pau Vidal presentant els recursos en línia de la Secció Filològica amb la col·laboració de Santi Muxach (a la seva dreta).

tasca professional i literària, m'hi he trobat moltes vegades. En una ocasió, em vaig trobar buscant al diccionari una paraula que intuïtivament em semblava que només podia ser un barbarisme flagrant: *camiller*. El diccionari em va sorprendre quan em va mostrar l'entrada coincident *camiller* | *camillera* com a sinònim de *caramellaire* ('persona que canta caramelles'). És cert que es tracta d'un fals barbarisme; tot i això, és interessant conèixer aquest significat per a poder-lo identificar si més endavant el retrobem aplicat en un altre context.

El DIEC2 disposa d'una opció de consulta molt útil que permet obtenir una llista d'entrades que compleixen una mateixa condició de cerca. Escrivim a la casella «Entrada a cercar» la cadena de caràcters que volem cercar i seleccionem una condició de cerca: «Coincident», «Començada per», «Acabada en», «En qualsevol posició», «No començada per», «No acabada en» o «Que no contingui en cap posició». Al costat esquerre de la pantalla apareix la llista de les entrades del diccionari que compleixen les condicions que hem establert. A la banda dreta apareix l'article corresponent a la primera entrada de la llista. Si cliquem sobre qualsevol altra entrada de la llista de l'esquerra, obtindrem, a la banda dreta, l'article corresponent.

Fem una prova utilitzant l'opció «En qualsevol posició», que en principi pot semblar poc útil per a molts usuaris, però que en casos particulars és una bona font d'informació, sobretot per als que ens dediquem a confegir mots encreuats. A l'hora de donar les instruccions, sovint busquem mots que continguin una seqüència de caràcters concreta.

Prenem, per exemple, la seqüència *tma*. Si fem la cerca d'aquests caràcters en qualsevol posició, obtenim una llista de dotze mots, entre els quals destaca *setmana*, que els té situats al bell mig (figura 3). Per tant, gràcies a la consulta podem redactar la instrucció per a una renglera de mots encreuats de la següent manera: «Al mig de la setmana, tres lletres.»

The screenshot shows the DIEC2 website interface. At the top, there is a header with the logo of Institut d'Estudis Catalans and the text 'DIEC2 Diccionari de la llengua catalana. Segona edició'. Below the header is a navigation bar with links: 'Inici', 'Pròleg/Introducció', 'Consulta avançada', 'Llista d'abreviatures', and 'Instruccions'. The main content area has two tabs: 'Consulta bàsica' and 'Consulta avançada'. Under 'Consulta avançada', there is a search form with 'Entrada a cercar:' containing the text 'tma' and 'Condicció de cerca:' with a dropdown menu set to 'En qualsevol posició'. There are 'cerca' and 'afina la cerca' buttons. To the right, a small text box says: 'Si voleu afinar la consulta, podeu accedir a la consulta avançada sense perdre els criteris de selecció inicials'. Below the search form, the results are displayed under the heading 'Resultats de la consulta'. It shows 'Condicions de cerca: Entrada en qualsevol posició: tma.' and 'Resultats: 1 al 12 (12 registres)'. A list of related words is on the left: bisetmanol, gatmalmó, mahatma, ritmar, **setmana**, setmanada, setmanal, setmanalment, setmanari, setmaner, setmania, trisetmanal. The main result for 'setmana' is shown in a box with an 'imprimir' button. The definition for 'setmana' is: '1 f. [LC] [H1H] Període de set dies naturals que comença en diumenge i acaba en dissabte o que comença en dimarts i acaba en diumenge, segons es consideri. *La setmana entrant.* 1.2 [LC] *entre setmana* loc. adv. Un dia de la setmana que no sigui el primer o el darrer. 1.3 [LC] *l'altra setmana* La setmana anterior. 1.4 [LC] *la setmana dels tres dijous* [o *la setmana dels set dijous*] Expressió humorística emprada per a indicar que una cosa és impossible, que no succeirà mai. *Espera't assegut, que no ho tindràs fins a la setmana dels set dijous!* 1.5 [RE] *setmana de passió* En l'antiga litúrgia, setmana abans de la setmana santa. 1.6 [LC] *setmana dels barbuts* Setmana del mes de gener en què s'escauen Sant Pau ermità i Sant Antoni abat. 1.7 [RE] *setmana santa* Setmana que precedeix la Pasqua de Resurrecció. 2 f. [LC] Espai de temps igual a set dies. *Fa més d'una setmana que és aquí.*' Below the results, there is a footer with contact information for Institut d'Estudis Catalans and a link for 'Requisits tècnics/Informació legal'.

FIGURA 3. Aparença dels resultats després de la consulta amb la condició de cerca «En qualsevol posició».

D'altra banda, si volem fer una consulta més complexa, tenim l'opció de «Consulta avançada», que permet uns paràmetres de filtratge molt més afinats (figura 4):

- «Subentrada a cercar», amb les condicions de cerca corresponents;
- «Categoria gramatical», amb les categories corresponents;
- «Llengua d'origen», amb les llengües corresponents;
- «Àrea temàtica», en què podem seleccionar abans en el requadre de l'esquerra, d'una en una, les àrees temàtiques que ens interessin i, un cop seleccionades, passar-les al quadre de cerca de la dreta fent clic en el botó «Afegeix»;
- «Definició», amb les condicions de cerca corresponents;
- «Exemple», amb les condicions de cerca corresponents;
- «Marca valorativa», amb una llista desplegable de marques;
- «Informació morfològica».

En l'últim camp de la informació morfològica hi ha fonamentalment els plurals irregulars, les formes irregulars dels verbs, algunes formes de femení i algunes indicacions d'ús. Escrivim el mot o la cadena de caràcters que volem cercar i indiquem si la cerca s'ha de fer sobre la informació morfològica de l'entrada o de l'accepció. El programa cercarà tots els articles o totes les accepcions del diccionari que tenen en la informació morfològica els caràcters introduïts i que compleixen les altres condicions de la cerca.

FIGURA 4. Aparença de la pantalla en l'opció de «Consulta avançada».

Finalment, mitjançant el botó «Afina la cerca», situat a la dreta de l'àrea de consulta, podem fer una nova consulta sense perdre els criteris de selecció que hem fixat (figura 5).

FIGURA 5. Situació en la pantalla principal de l'opció «Afinar la cerca».

1.2. Les novetats del diccionari normatiu

Aquest segon epígraf és un enllaç que ens permet accedir a la publicació *Novetats del diccionari* (2008) per mitjà del Portal de Publicacions de l'Institut. En aquest llibre, publicat dins la col·lecció «Biblioteca Filològica» amb el número 63, s'assenyalen les diferències que la segona edició del *Diccionari de la llengua catalana* (2007) conté respecte a la primera edició (1995). L'obra es presenta dividida en deu parts que es poden consultar, separatament, en documents de PDF.

Després del pròleg i la presentació, en el primer apartat «Addició d'articles» trobarem totes les entrades noves que s'han incorporat al diccionari. Fent un cop d'ull a la llista, a tall d'exemple, m'ha cridat l'atenció algun terme poc corrent, com ara *aparrussar*. Es tracta d'un verb transitiu amb dues accepcions, 'apanyar una peça de roba sense gaire mirament' i 'apallissar'.

A continuació, hi ha set apartats més que completen la descripció de les novetats del diccionari: «Supressió d'articles», «Modificacions en la representació de les entrades», «Modificacions en la categoria gramatical de les entrades», «Addició de suben-

trades», «Supressió de subentrades», «Modificació en la representació de les subentrades» i «Altres modificacions».

1.3. La primera edició del diccionari normatiu

La primera edició del *Diccionari de la llengua catalana* (DIEC1, 1995) també es pot consultar en línia. Formalment és més senzill; permet dos tipus de consulta: la consulta d'articles i la consulta per mitjà de filtres.

Per a cercar un mot mitjançant la consulta d'articles, es poden triar només dues condicions de cerca, «Coincident» o bé «Començada per», i cal escriure a la casella «Entrada a cercar» el mot que es vulgui consultar. També s'obté una llista d'entrades que compleixen la condició de cerca. L'opció de filtres correspon, més o menys, a l'evolucionada «Consulta avançada» del DIEC2 que hem esmentat més amunt.

INICI **DIEC1** entrada ajuda

artículos
filtres

Consulta múltiple: condicions de filtratge

El *Diccionari de la llengua catalana* (DIEC) editat el 1995 no inclou àrees temàtiques de manera explícita. La classificació temàtica proposada es va utilitzar per als treballs de redacció del DIEC. No es tracta d'una classificació completa ni exhaustiva, però pot aportar dades interessants per a restringir la cerca. Amb la restricció per àrea temàtica obtindreu els articles del diccionari que inclouen almenys una acceptió classificada temàticament a la base de dades de les Oficines Lexicogràfiques. Recordeu que aquesta acceptió no apareixerà marcada.

Amb aquesta consulta podeu trobar totes les entrades del diccionari que compleixin les restriccions que indiqueu:

Entrada:	<input type="text"/>	Començada per	<input type="text"/>
Categoria gramatical:	<input type="text"/>	Començada per	<input type="text"/>
Llengua d'origen:	<input type="text"/>	En qualsevol posició	<input type="text"/>
Àrea temàtica:	<input type="text"/>	Acabada en	<input type="text"/>
Element dins la definició:	<input type="text"/>	Començat per	<input type="text"/>
Element dins la subentrada:	<input type="text"/>	Començat per	<input type="text"/>

cercar esborrar

FIGURA 6. Aparència de la pantalla en seleccionar l'opció de filtratge.

Mitjançant el filtratge, obtenim unes condicions de cerca més específiques. Ara es poden buscar els termes del diccionari normatiu començats per una seqüència concreta, que tinguin aquesta seqüència en qualsevol posició o que hi acabin. A més, podem accedir al filtratge per tres paràmetres: categoria gramatical, llengua d'origen i àrea temàtica (figura 6).

1.4. El monumental diccionari d'Alcover i Moll

L'edició en línia del *Diccionari català-valencià-balear* (DCVB), d'Antoni Maria Alcover i Francesc de Borja Moll (1926-1968), és el resultat del projecte d'informatització que va dur a terme l'IEC entre els anys 2001 i 2002, amb el suport de la Generalitat de Catalunya, el Govern de les Illes Balears, el Govern d'Andorra i de l'Editorial Moll, que n'és la propietària.

És una obra cabdal en la lexicografia i la lingüística catalanes, d'una magnitud incomparable. El diccionari està format per deu volums, un total de 9.850 pàgines que inclouen més de 160.000 articles. La consulta de la versió electrònica del DCVB és impecable. Formada per unes 20.000 columnes de text i unes 1.500 il·lustracions en blanc i negre, reproduceix fidelment la consulta d'un diccionari imprès.

Cerca   **Diccionari català-valencià-balear** Institut d'Estudis Catalans

albergínia

albergínia

ALBERGÍNIA o AUBERGINIA, f.

[1. **♂** bot. Fruit de la planta *Solanum esculentum* Don. cast. *berengena*; a) *Albergina de farolat*; varietat d'albergínia rodonenca, groqueta i saborosa (Gandia)

[2. **♀** La mateixa planta; cast. *berengena*. És ànima, amb tronc fort, dret i ramificat, de 30 a 60 cm. d'alçada, punxós o inermes; fulles llargues oblongues acumunades de color grisenc; flors morades tacades de groc; calze ascrescent amb el fruit, que és gros, llarguer, moradenc o verdós, lluent, que es fa de 10 a 20 cm. de llargària i es menjívul. Floreix a l'estiu, i és molt cultivada en els horts. De coló spinacho; de porros de alberginies o de totes altres ortalsies sia donada delma, Jaume I, Sent

[3. met. Braverol o bonny produït en el cap per un cap fort (Sentanyí); cast. *chichón*.

[4. met. Notícia mal intencionada per ridiculitzar o malfamar qualcú; cast. *claras*. «Contar alberginies»; «portar alberginies» (Llofrin).

CULT. POP.—a) Endeival·la. «Amb la cua verda i el vestit morat, i una senyoreta ne surt al mercat. | ¿Què cosa és?»= L'albergínia (Balaguer).—b) Es creença d'alguna, que els conilla, si menges alberginies, no conillen (Terrassa).

VAR. FORM. *albergínia*, *albergini*, *albergina*, *alberginya*, *albergini*, *aubergínia*, *aubergínia*, *auberginya*, *bergínia*, *obergínia*, *oberginya*, *obvergínia*, *alberginya*.

FON. *albergínia* (Cariet), *albergínia* (Vinaròs), *albergínia* (Tamarit), *albergínia* (València, Alcalá de X.), *albergínia* (Cuillera), *albergínia* (Alcoi), *albergínia* (Gandia), *albergínia* (Pl. de Castelló, Manises), *albergínia* (Grananya), *albergínia* (Sta. Col. de Q.), *albergínia* (Barc., Empordà), *albergínia* (Vendrell, Moll), *albergínia* (Berga, Mommaes, Vall, Arta Men.), *albergínia* (Grananya, Sta. Col. de Q.), *albergínia* (Urgell), *albergínia*, *albergínia* (Tortosa), *albergínia* (Solsona); *albergínia*, *albergínia* (Ciutadella), *bergínia* (Llofrin), *albergínia* (Eivissa), *albergínia* (Mijorn-Gran), *albergínia* (Ebc).

ETIM. de l'àrab *al-badnjini*, mat. sign.

A, ALBERGÍNIA. — B, fulles d'albergínia

FIGURA 7. Aparença d'una entrada del DCVB que conté fitxers amb il·lustracions.

A partir de la cerca d'un mot, s'accedeix a l'article corresponent (figura 7), que, a part de les acepcions i altres informacions lingüístiques com ara locucions, frases fetes i apunts de cultura popular, també pot incloure il·lustracions i taules de flexió com a fitxers adjunts al text, transcripcions fonètiques segons l'adaptació al català de l'AFI feta per l'IEC o la representació dels ètims àrabs, adaptats als criteris de transliteració de l'IEC. Una altra particularitat d'aquest diccionari és que s'hi poden cercar topònims i llinatges.

1.5. El projecte del Diccionari del Català Contemporani

El Diccionari del Català Contemporani (DCC) és un projecte lexicogràfic de gran abast que es desenvolupa a l'IEC des del 1985 i que té per objectiu principal reunir sistemàticament dades sobre el lèxic català. A partir d'aquest projecte s'ha constituït el Corpus Textual Informatitzat de la Llengua Catalana (CTILC) (figura 8), corpus de referència del català contemporani, i una base de dades lexicogràfica (BDLex), que són els recursos lingüístics emprats com a referència descriptiva en els treballs del DCC. L'objectiu més concret del DCC és elaborar el *Diccionari descriptiu de la llengua catalana* (DDL), a partir, sobretot, del buidatge i l'anàlisi del CTILC.

FIGURA 8. Pantalla de consultes del CTILC.

Es tracta d'un diccionari descriptiu, ja que pretén caracteritzar les unitats lèxiques de la llengua catalana des del punt de vista del contingut i la seva utilització real, sense restriccions basades en criteris prescriptius (figura 9); a diferència del DIEC2, que és normatiu, en el sentit que inclou només les unitats lèxiques i els significats i usos que són admesos per la normativa lingüística establerta.

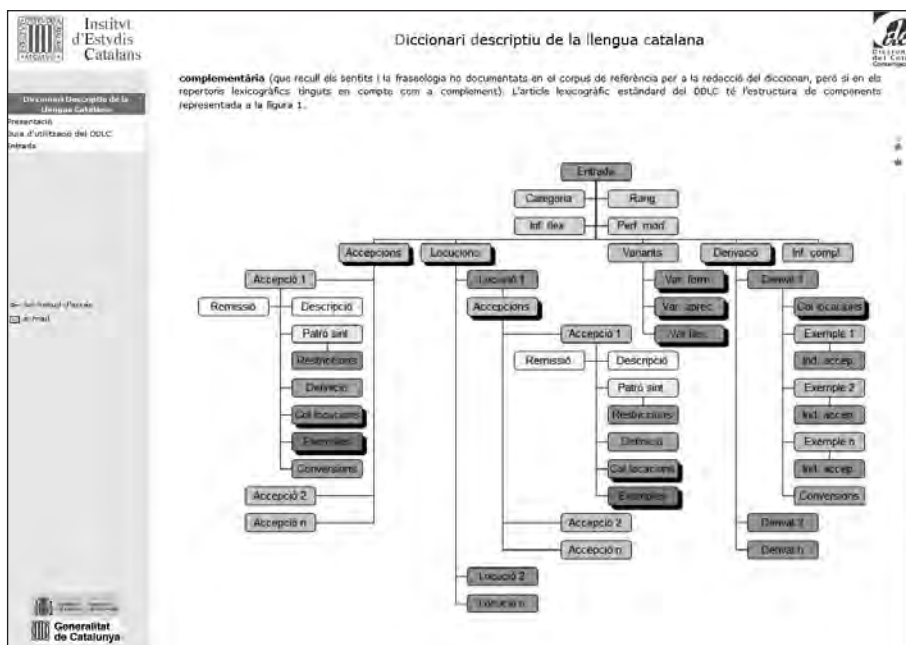

FIGURA 9. Guia d'utilització del DDLC amb l'estructura de l'article model.

L'edició en línia s'ha concebut com un conjunt estructurat de dades lexicogràfiques. Tot i que la consulta és similar a la d'un diccionari convencional (s'accedeix a la informació a través del mot que correspon a l'entrada d'un article), les possibilitats que ofereix el format electrònic han permès d'incorporar-hi vincles actius per a fer remissions. Les informacions com ara els mots d'entrada, els sentits, els règims, etc., que no formen part dels repertoris normatius de l'IEC s'identifiquen per mitjà de marcadors especials, els quals s'expliquen a la «Guia d'utilització». També es recomana i interessant llegir-ne la presentació.

Per a accedir al *Diccionari descriptiu* per primera vegada, cal emplenar una sol·licitud

d'accés i, immediatament, s'obté un codi d'usuari i una contrasenya personal per correu electrònic.

1.6. *El vocabulari del català medieval de Lluís Faraudo de Saint-Germain*

Aquest projecte, dirigit per Germà Colón i Domènech, pretén recollir una primera mostra del *Vocabulari de la llengua catalana medieval*, de Lluís Faraudo de Saint-Germain, un dels estudiosos catalans més importants i laboriosos en el camp de la nostra filologia. Al llarg de molts anys, Faraudo va aplegar i buidar textos antics de tot tipus, com ara el *Manual de novells ardits*, el *Tresor de pobres*, els *Documents d'Alart*, el *Cançoner de Saragossa*, les *Ordinacions de Mallorca*, etc., així com les cròniques de Jaume I, Muntaner, Desclot i Pere el Cerimoniós, i obres d'Antoni Canals, Bernat Metge, sant Vicent Ferrer, Francesc Eiximenis, Ausiàs Marc i Joanot Martorell, entre d'altres. Tot i que no va dur a terme aquesta tasca de manera sistemàtica —va recollir els mots i les expressions que li semblaven envellits o que considerà dignes que se'n fes una fitxa—, la riquesa del material recollit és excepcional.

Actualment, doncs, gràcies a aquest projecte de la Secció Filològica que recull la labor perseverant de Faraudo, els materials reunits en setze cedularis, llegats per l'autor a l'Institut d'Estudis Catalans, són consultables a la Xarxa.

1.7. *El portal de terminologia de ciències i tecnologia de l'IEC*

El portal CiT (Terminologia de Ciències i Tecnologia) consta de diverses interfícies, com ara una biblioteca en línia d'obres terminològiques (BiblioCiT), les quals poden ser consultades individualment de manera avançada. Ens reservem, però, la descripció d'aquest recurs, que ha estat tractat amb detall en la ponència de Salvador Alegret i Joana Torres, professionals dedicats a aquest projecte.

2. Sobre la gramàtica

2.1. *La gramàtica provisional de la llengua catalana*

L'Institut d'Estudis Catalans ha exposat públicament els textos més avançats de la nova *Gramàtica de la llengua catalana*, que es troba en curs d'elaboració. En aquest mo-

ment, només resta per enllestir l'apartat de sintaxi. Cal tenir present que els materials aplegats en aquesta edició electrònica són versions provisionals i que, per tant, poden estar subjectes a revisions i modificacions.

La versió electrònica de la *Gramàtica* consta d'una sèrie de fitxers en format PDF, accessibles des del menú que apareix a l'esquerra de la pantalla. S'estructura en cinc parts i cada part se subdivideix en diversos apartats que es corresponen amb un document de consulta: «Fonètica i fonologia», «Morfologia flexiva», «Formació de mots», «Ortografia» i «Sintaxi». Aquestes parts es completen amb una introducció general, els índexs, la llista d'abreviacions i la presentació de la versió electrònica.

Es pot accedir als continguts mitjançant el menú de l'esquerra de la pantalla, que ofereix una consulta dinàmica, o per mitjà de l'apartat «Índexs», que permet una consulta més selectiva (figura 10).

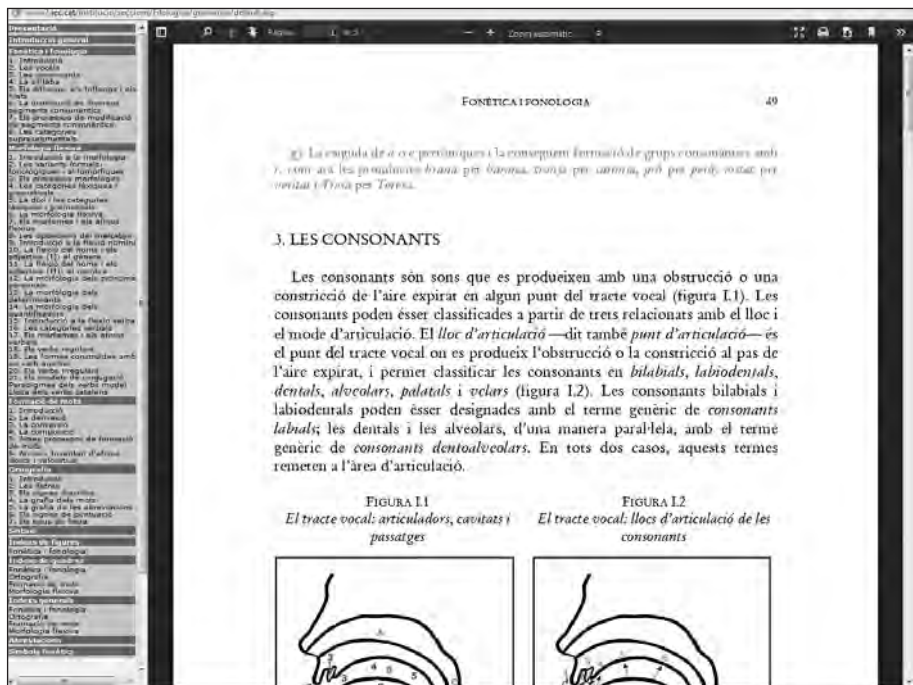

FIGURA 10. Aparença de la consulta d'un apartat del volum 1 de la versió provisional de la *Gramàtica de la llengua catalana* en PDF.

Els enllaços menen al començament de l'apartat que conté el paràgraf, la figura o el quadre cercats, segons l'índex d'accés. També hi ha la possibilitat de fer cerques concretes de mots i conceptes en el document escollit mitjançant el botó de cerca de la barra d'eines.

2.2. *Altres documents de la Secció Filològica*

Dins l'epígraf de gramàtica, podem consultar en PDF els anomenats *Documents de la Secció Filològica*, que són les declaracions i els acords aprovats per aquesta Secció que formen part del corpus normatiu de la llengua catalana:

— «L'ús del guionet en l'escriptura dels mots formats per composició o per prefixació» (*Documents de la Secció Filològica, III*) (15 de març de 1996).

— «Els signes d'interrogació i d'admiració» (*Documents de la Secció Filològica, III*) (11 de juny de 1993).

— «Sobre la grafia dels mots compostos i prefixats que contenen formants amb una essa inicial etimològica seguida de consonant» (*Documents normatius 1962-1996*) (19 de gener de 1996).

— «Ordenació alfabètica en català» (*Documents de la Secció Filològica, I*) (5 de juliol de 1989).

— «Noves normes ortogràfiques sobre els noms en *-es*» (*Documents de la Secció Filològica, I*) (7 de febrer de 1984).

— «Qüestions gramaticals» (*Documents de la Secció Filològica, I*) (15 de juny de 1962).

3. Sobre el català estàndard

En l'apartat dedicat al català estàndard s'apleguen quatre publicacions de l'IEC:

— *El català de l'Alguer: un model d'àmbit restringit* (16 de maig de 2003).

— «Sobre diversos punts de la normativa verbal i de l'estàndard oral dels demostratius» (*Documents de la Secció Filològica, III*) (11 de juny de 1993).

— *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana, II. Morfologia* (octubre del 1992).

— *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana, I. Fonètica* (novembre del 1990).

La primera obra, *El català de l'Alguer: un model d'àmbit restringit*, fou publicada l'any 2003 dins la col·lecció «Biblioteca Filològica», arran de l'aval que la Secció Filològica atorgà a la proposta del Centre de Recursos Pedagògics Maria Montessori, de l'Alguer, inclosa en el llibre *Català de l'Alguer: criteris de llengua escrita*, a cura de Luca Scala,

editat per Publicacions de l'Abadia de Montserrat. El senyor Luca Scala, amb sensibilitat algueresa i un coneixement sòlid de la llengua, va elaborar un model que destaca d'una manera ponderada les peculiaritats més singulars i genuïnes del dialecte en els tres vessants: fonètic, morfosintàctic i lèxic. Els professors Jordi Carbonell, Josep Vallverdú i Joan Veny, membres numeraris de l'IEC, formaren la comissió supervisora que va establir-hi les solucions que, per raons històriques, culturals i socials, configuren l'estàndard de l'Alguer.

D'altra banda, cal destacar els dos opuscles titulats *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana*, l'un de fonètica i l'altre de morfologia, ja que en el procés general de normalització de la llengua catalana és imprescindible disposar d'una modalitat d'estàndard oral, que, a més de les funcions de comunicació i de cohesió, asseguri la unitat i el desenvolupament funcional de la llengua i contribueixi a la coherència del procés normalitzador. Així, doncs, és essencial aplicar aquesta proposta als mitjans de comunicació, ja que tenen un paper fonamental en bona part d'aquest procés.

4. Sobre la toponímia

4.1. *El catàleg de toponímia major de Catalunya*

El *Nomenclàtor oficial de toponímia major de Catalunya*, publicat l'abril del 2009, és una obra de referència per a l'edició de cartografia, la retolació, l'elaboració de guies de viatge i altres productes informatius de Catalunya, ja que dóna oficialitat a més de 52.000 topònims.

La segona edició del *Nomenclàtor* va ser publicada en paper l'any 2009 per la Generalitat de Catalunya, juntament amb l'IEC i amb la col·laboració de l'Associació Catalana de Municipis i Comarques, del Consell General d'Aran, del Consorci per a la Normalització Lingüística i de la Federació de Municipis de Catalunya. En comparació amb la primera edició, del 2003, incorporà 13.000 topònims nous i una transcripció fonètica dels nuclis de població indexats alfabèticament, la qual cosa permet un accés ràpid i directe als 947 municipis.

La versió digital, que parteix de la segona edició, està organitzada també per comarques i dins de cada comarca trobem els municipis. A cada municipi li correspon un mapa en PDF (figura 11), la qual cosa permet acostar la imatge i fer una cerca més còmoda dins el municipi, així com talls de veu amb la locució fonètica

4.2. *El catàleg de toponímia major de la Catalunya del Nord*

El *Nomenclàtor toponímic de la Catalunya del Nord*, del 2007, va ser editat per l'IEC en col·laboració estreta amb l'Institut Franco-Català Transfronterer (IFCT) de la Universitat de Perpinyà Via Domícia. És una gran aportació a la normativització i la normalització de la llengua catalana —i de l'occitana—, un instrument de treball i de consulta que contribueix a difondre la forma veritable dels topònims de la Catalunya del Nord dins i fora del nostre àmbit lingüístic i cultural. La toponímia és un dels signes d'identitat més palesos de les nostres terres, un patrimoni cultural, col·lectiu i multiseccular que s'ha de preservar i transmetre a les generacions futures.

4.3. *Altres documents sobre toponímia de la Secció Filològica*

En l'apartat de toponímia s'han aplegat, juntament amb els dos nomenclàtors esmentats, els textos que tracten sobre aquesta branca de l'onomàstica i que formen part dels *Documents de la Secció Filològica*:

— «Sobre toponímia» (*Documents de la Secció Filològica, III*) (15 de setembre i 20 d'octubre de 1995).

— «Addicions i esmenes a la “Llista dels noms dels municipis del Principat” dreçada el 6 de novembre de 1980» (*Documents de la Secció Filològica, II*) (1 de febrer de 1991).

— Topònims de les Illes Balears (*Documents de la Secció Filològica, I*) (21 de desembre de 1989).

— L'ús de l'article en els noms de les comarques del Principat (*Documents de la Secció Filològica, I*) (8 d'abril de 1988).

— Llista dels noms dels municipis del Principat (*Documents de la Secció Filològica, I*) (2 d'octubre de 1980).

5. Sobre la transcripció d'altres llengües

En aquest apartat es presenten tres acords, aprovats per la Secció Filològica, sobre la transcripció de mots de l'hebreu, el rus i l'àrab en català:

— «Proposta de transcripció de l'hebreu en textos escrits en català» (*Documents de la Secció Filològica, IV*) (14 de juny de 2002).

— «Proposta sobre el sistema de transcripció i transliteració dels noms russos al català» (*Documents de la Secció Filològica, III*) (14 d'octubre de 1994).

— «Proposició sobre els sistemes de transliteració i transcripció dels mots àrabs en català» (*Documents de la Secció Filològica, I*) (21 de desembre de 1989).

6. Sobre l'alfabet fonètic internacional

En aquest apartat trobem un enllaç al document que està penjat al Portal de Publicacions i que es titula *Aplicació al català dels principis de transcripció de l'Associació Fonètica Internacional*, que és un opuscle publicat per la Secció Filològica l'any 1999.

Aquest document és fruit de la decisió que el Ple de la Secció Filològica va acordar l'any 1997 en relació amb l'adopció de l'alfabet fonètic internacional per a la representació dels sons amb criteris fonètics. En compliment d'aquest acord, l'any 1998 el Ple de la Secció Filològica va aprovar els criteris que es recullen en aquesta publicació.

7. Sobre les consultes lingüístiques

L'Institut d'Estudis Catalans participa en el servei de consultes lingüístiques Optimot, al qual es poden adreçar els usuaris que volen aclarir alguna qüestió referent a la llengua catalana. L'IEC atén també altres consultes per mitjà de l'Oficina d'Assessorament Lingüístic i de l'Oficina d'Onomàstica de la Secció Filològica.

L'Oficina d'Assessorament Lingüístic s'ocupa d'atendre consultes especialitzades d'estudiosos o professionals de la llengua relacionades amb la normativa de la llengua catalana.

L'Oficina d'Onomàstica té per funció principal l'estudi i la resolució de les qüestions relacionades amb els noms propis de la llengua catalana, tant pel que fa a la toponímia —els noms de lloc— com a l'antroponímia —els noms de persona. Així mateix, l'Oficina d'Onomàstica s'ocupa de la normalització de noms i cognoms.

8. Sobre Crítèria, l'espai web de correcció de l'IEC

Crítèria és el nou espai web de correcció de l'IEC que han obert el Servei de Correcció Lingüística i la Unitat de Correcció del Servei Editorial a fi de presentar les eines en

línia de l'IEC per a la correcció i la traducció de textos amb vista a l'edició de les obres que publica aquesta institució. S'hi inclouen indicacions sobre temes que no depenen estrictament de la normativa lingüística, com ara els usos de majúscules i minúscules o la traducció de noms propis a altres llengües. Aquest recurs serà tractat amb detall en la ponència de Josep M. Mestres i Sílvia López.

9. Sobre la demografia de la llengua

La Xarxa CRUSCAT, Coneixements, Representacions i Usos del Català, és una xarxa científica vinculada a l'Institut d'Estudis Catalans (<http://blogs.iec.cat/cruscat>). Aplega diversos centres i grups de recerca que treballen sobre la situació i l'evolució del català als Països Catalans.

10. Les declaracions institucionals

En aquest apartat es recullen per ordre cronològic les declaracions de l'Institut d'Estudis Catalans pel que fa a diverses qüestions, moltes de les quals estan relacionades amb la salut social i política de la llengua catalana.

11. Reculls d'articles de membres de la Secció Filològica

La Secció Filològica ha recollit els articles d'Antoni M. Badia i Margarit, Albert Jané i Aina Moll, i els ha posat a l'abast del públic mitjançant alguns portals al web de l'IEC, que permeten fer la cerca per títol o bé consultant directament la reproducció fac-símil dels documents.

El portal d'Antoni M. Badia i Margarit recull principalment ponències i articles publicats en revistes especialitzades.

El portal d'Albert Jané conté els articles publicats a la columna «El llenguatge», publicada al diari *Avui*, i els articles publicats a la revista *Llengua Nacional*.

El portal d'Aina Moll aplega també mecanoscrits i conferències, i ha estat elaborat amb el suport documental del Centre de Documentació de la Direcció General de Política Lingüística.

12. Atles Lingüístic del Domini Català

La gran novetat d'enguany ha estat la publicació en línia dels resultats del projecte Atles Lingüístic del Domini Català, un projecte de dialectologia iniciat per Joan Veny i Lídia Pons, que comprèn cent noranta localitats de tot l'àmbit geogràfic del català amb l'objectiu de posar a l'abast dels investigadors un conjunt de materials de llengua oral recollits entre els anys 1964 i 1978. La recollida de dades es va fer mitjançant qüestionaris o bé narracions lliures, enregistrats en cinta magnètica o transcrits directament en caràcters fonètics.

Els materials d'aquest projecte de l'IEC s'han publicat en tres tipus d'obres fonamentals: l'*Atles lingüístic del domini català*, el *Petit atles lingüístic del domini català* i els etnotextos, que ara també es poden consultar en línia.

12.1. *Els vocabularis descriptius del català de cent noranta localitats*

L'*Atles lingüístic del domini català* (ALDC) és un atles descriptiu, format per sis volums que corresponen als materials de la base de dades informatitzada; són els resultats obtinguts a les cent noranta localitats amb l'aplicació del qüestionari i es presenten bàsicament en format cartogràfic. De moment, han aparegut els volums següents: 1. *Introducció. El cos humà. Malalties* (2001); 2. *El vestit*. 3. *La casa i ocupacions domèstiques* (2003); 4. *La família: cicle de la vida*. 5. *Món espiritual. L'Església. Festes religioses. Creences*. 6. *Jocs*. 7. *Temps cronològic. Meteorologia*. 8. *Topografia* (2006); 9. *El camp i els cultius* (2008); 10. *Indústries relacionades amb l'agricultura*. 11. *Els vegetals* (2010); 12. *La vida pastoral*. 13. *Els animals domèstics* (2012).

En general, tots els volums publicats tenen una estructura paral·lela:

- introducció;
- apartat cartogràfic, format per un conjunt de mapes físics, cadascun amb un enunciat, en què cada localitat té un número assignat, amb les respostes de cada concepte situades al costat del número de la localitat corresponent;
- llistes de material no cartografiat;
- fotografies i dibuixos que il·lustren alguns dels enunciats del volum;
- apartat amb diferents tipus d'índexs.

La consulta en línia permet accedir a tots aquests materials, organitzats també en apartats similars, accessibles per les pestanyes situades a la capçalera del portal. Després de les tres pestanyes d'introducció («Presentació», «Equip», «Metodologia»), hi ha el cos de l'obra, corresponent a la cartografia i titulat «Localitats», que inclou un índex nu-

quen en l'*Atlas lingüístic del domini català*. Els materials es presenten comentats a partir d'una representació cartogràfica i cada mapa és el resultat d'haver estudiat i interpretat un fenomen lingüístic. De moment, n'han sortit quatre volums, que s'han publicat el 2007, el 2009, el 2011 i el 2013, respectivament.

Els volums, més sintètics, tenen una estructura paral·lela a la de l'ALDC: una presentació breu, amb indicacions pràctiques; un apartat cartogràfic, que és la part fonamental, format per un conjunt de mapes poligonitzats amb un comentari detallat sobre els factors històrics i sincrònics involucrats en el fenomen lingüístic corresponent; una bibliografia; un glossari amb la terminologia lingüística usada, i un índex alfabètic de tots els mots comentats.

L'edició en línia conté tota aquesta informació en els apartats situats a la capçalera del portal: «Volums», en què els quatre primers volums de l'ALDC es despleguen en el volum PALDC corresponent (figura 13); «Índex», que inclou la terminologia lingüística del PALDC, i «Publicacions», que presenta la bibliografia vinculada al PALDC.

FIGURA 13. Camí per a accedir als volums del PALDC.

12.3. Els etnotextos

Són tres volums que s'han preparat amb la selecció de textos orals lliures enregistrats a les localitats, i que es presenten en transcripció fonètica i en grafia convencional. Els volums estan dedicats, respectivament, al català oriental, al català nord-occidental i al valencià. De moment, s'ha publicat el volum primer: *Etnotextos del català oriental* (1998).

El volum publicat comprèn una introducció, 152 textos presentats en transcripció fonètica i en grafia convencional, un glossari de formes dialectals contextualitzades i amb indicació del text on apareixen, un recull d'il·lustracions i una reproducció en casset d'una selecció dels textos transcrits.

La informació que conté el portal sobre aquesta publicació es pot trobar en l'apartat «Metodologia» (figura 14).

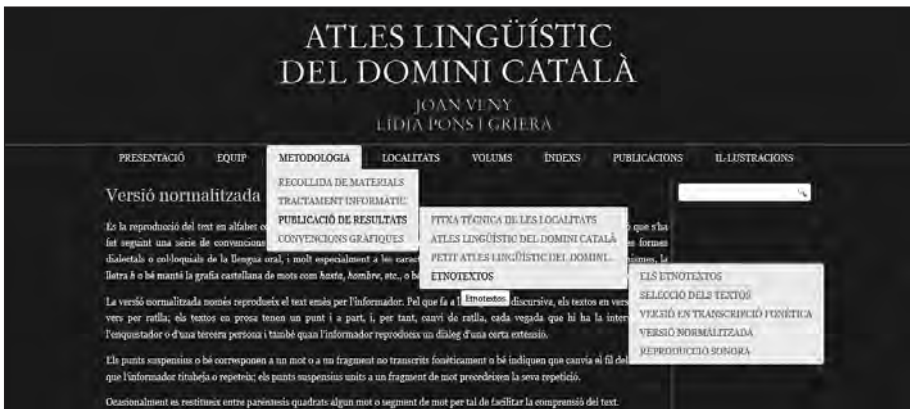

FIGURA 14. Camí per a accedir a la informació sobre els etnotextos.

13. Altres portals i espais web

En aquest últim bloc, dedicat als portals i espais web dedicats a filòlegs eminents, cal destacar en primer lloc el Portal Antoni M. Alcover. En aquest espai web es reuneixen els 75 quaderns de camp que l'autor del *Diccionari català-valencià-balear* redactà en les seves recerques filològiques, així com la publicació del *Bolletí del Diccionari de la Llengua Catalana*, la primera revista filològica de la península Ibèrica; dels dietaris de viatge; de les *Vuit rondalles menorquines*, i de *La flexió verbal en els dialectes catalans*. Aquests materials

s'han informatitzat per a facilitar-ne la consulta i posar-los a l'abast dels estudiosos de la llengua i del públic en general.

D'altra banda, l'any passat es va inaugurar l'Espai Pompeu Fabra, un portal d'homenatge a qui fou un dels set membres fundadors de la Secció Filològica el 1911, de la qual va ser president del 1917 al 1948, i també president de l'IEC (rotativament, durant el període 1917-1939). L'espai recull una mostra de materials relacionats amb Pompeu Fabra, procedents de l'Arxiu de l'Institut d'Estudis Catalans, els quals pretenen reflectir la vinculació de Fabra amb la nostra institució i la valuosa aportació que va dur a terme en l'àmbit de la llengua catalana.

Una de les particularitats d'aquest portal és la consulta de les fitxes originals manuscrites que Fabra elaborà per a la redacció del *Diccionari general de la llengua catalana* (1932). En total són 50.835 termes i 14.751 fitxes manuscrites, conservades a l'Arxiu de l'Institut d'Estudis Catalans —un exemple més de la constància i la voluntat incorruptible de Pompeu Fabra al servei de la llengua. A tall d'exemple i, per acabar, aquesta presentació d'una manera «alegre», cercarem a partir de la distribució alfabètica de fitxes, per la ce, el mot *cabaret*. Observem, en la fitxa facsímil, que Fabra el va definir de la manera següent: «Restaurant alegre on es balla, es canta, que freqüenten dones galants, etc.» (figura 15).

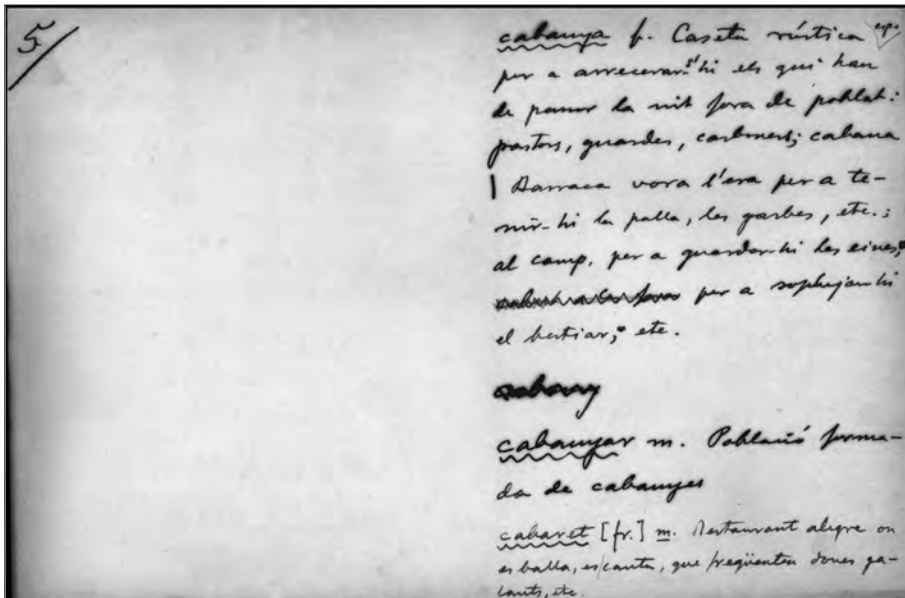

FIGURA 15. Cèdula o fitxa lexicogràfica manuscrita de Pompeu Fabra, reproducció facsímil.

14. Conclusió

Amb aquesta exposició, hem intentat oferir una panoràmica general dels recursos en línia que la Secció Filològica posa a l'abast del públic per mitjà d'Internet. Hem destacat uns recursos que, a banda de facilitar i agilitar la tasca del traductor o el corrector, són garantia de qualitat i rigor, tant lingüístic com científic. Espero que us serveixi per a incorporar els que no coneixíeu en el vostre treball i també que sigui útil per als usuaris en general, que progressivament els prenguin en consideració i els puguin anar incorporant com a models de referència.

Critèria, l'espai web de correcció de l'IEC

Josep M. Mestres

Cap del Servei de Correcció Lingüística

Sílvia López

Responsable de la Unitat de Correcció
del Servei Editorial

L'espai web Critèria —obert al públic des d'avui, dia 3 de juliol de 2014— recull les eines en línia de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) per a la traducció i la correcció de textos amb vista a l'edició de les seves publicacions. El nom prové de la paraula homògrafa llatina que significa 'criteris' —que és del que sempre parlem quan ens volem referir a l'homogeneïtat ortotipogràfica i d'estil dels textos—, però catalanitzada ortogràficament mitjançant l'accent damunt la *e* per a evitar pronunciacions errònies.

El Servei de Correcció Lingüística (SCL) i la Unitat de Correcció del Servei Editorial (UCE) de l'Institut d'Estudis Catalans treballem amb la voluntat de ser el referent en aquest àmbit als països de llengua catalana. Des del 1992, any en què l'Institut d'Estudis Catalans va començar a disposar, d'una manera sistemàtica, de col·laboradors externs per a la correcció i la traducció dels textos que publica aquesta institució, es va veure la necessitat d'establir uns criteris per a homogeneïtzar les publicacions de l'IEC i assegurar la qualitat lingüística i tipogràfica que havien de tenir. Així és com es van començar a recollir orientacions per a la composició, la traducció i la correcció dels textos que s'havien de publicar. En aquell moment, el que aleshores s'anomenava *Servei de Correcció* depenia de la Secretaria General de l'IEC, que era dirigida per Joaquim Rafel, membre de la Secció Filològica.

L'espai web Critèria (<http://criteria.espais.iec.cat>) és, doncs, la continuació dels reculls de criteris que els serveis de correcció que s'han anat succeint a l'IEC han elaborat des de l'any 1992 (figura 1). Ultra les diverses edicions en paper dels criteris, hi ha un precedent digital, que és la pàgina web de què vam disposar durant els anys 2003 i 2004; encara es pot consultar a l'adreça <http://www.iecat.net/institucio/presidencia/OCAL> i els

critèris de correcció es troben a la pàgina <http://www.iecat.net/institucio/presidencia/ocal/criteris/indexcriteris.htm>. D'aquests reculls en paper, el més important al llarg del temps ha estat el titulat *Criteris de distribució tipogràfica de les parts dels llibres de 17×24 cm de format (quart perllongat)*, el qual ha arribat a tenir dotze versions (en actualitzacions successives) entre el 1994 i el 2002. L'últim recull editat en paper ha estat el titulat *Criteris i altres materials per a la correcció i l'edició de textos a l'Institut d'Estudis Catalans* (2006), que no es va poder difondre amb normalitat.¹

FIGURA 1. Sílvia López i Josep M. Mestres en la presentació de l'espai web Crítèria.

Les orientacions i les propostes que conté aquest espai web tracten de temes que no depenen estrictament —o únicament— de la normativa lingüística, com són els usos de majúscules i minúscules o la traducció de noms propis a altres llengües. Cal advertir, doncs, que, en principi, no es tracta de criteris normatius preparats ni avalats per la Secció Filològica, ja que tant els treballs propis d'aquesta Secció —que no permetrien atendre les consultes constants dels correctors interns i externs de l'IEC— com les urgències habituals en l'edició de publicacions fan que s'hagin

1. Tots aquests reculls de criteris estan dipositats a l'Arxiu de l'IEC, incloent-hi una còpia impresa i relligada dels documents de la pàgina web de l'Oficina de Correcció i Assessorament Lingüístics (OCAL) dels anys 2003-2004.

d'adoptar solucions provisionals que, si escau, són rectificades immediatament en el cas que es produeixi un acord normatiu que les modifiqui.

És també un espai en construcció que s'anirà enriquint amb noves incorporacions. Així, el fet que estigui en línia trenca la limitació d'extensió que hi havia en les edicions en paper i en facilita l'actualització, a més de la difusió i de la possibilitat de fer servir aparells tecnològics diferents (ordinador de sobretaula, ordinador portàtil i tauleta gràfica) per a consultar-ne el contingut.

Pel que fa a la preparació d'aquest espai web, els dos serveis de correcció hi vam començar a treballar fa dos anys, juntament amb Santiago Muxach, cap del Servei de Recursos Digitals de l'IEC, amb el permís del president de la Secció Filològica en aquell moment, Isidor Marí, el qual va revisar la llista de tots els documents que hi havia en l'edició del 2006 dels *Criteris*... i va demanar que en sotmetéssim deu al vistiplau de la Secció Filològica, ja que llur contingut podria tenir una relació més estreta amb la normativa lingüística establerta. La situació en què es troba cada document, si ha rebut el vistiplau de la Secció Filològica o si està pendent d'aprovació, apareix consignada al davantal de presentació de cada entrada.

En aquests moments, dos d'aquests documents ja han rebut el vistiplau de la Secció (*Regles d'ús de les majúscules i les minúscules* i *La traducció de noms propis a altres llengües en les publicacions de l'IEC*, ambdós del 15 de febrer de 2013) i vuit més esperen el seu torn (*La redacció i la correcció d'índexs i llistes ordenats alfabèticament*, *Les notacions horàries en català central*, *La redacció de les instruccions en les pàgines web i en els programaris en general*, *Sobre l'apostrofació de l'article femení singular davant les lletres i els noms de lletres d'altres alfabetes*, *Els noms científics dels éssers vius*, *Noms àrabs transcrits i transliterats al català*, *Noms propis russos i ucraïnesos transcrits i transliterats al català* i *Noms propis de la regió dels Balcans amb transcripció fonètica*).²

2. Fins al 30 de setembre de 2015, tres documents més han rebut el vistiplau de la Secció Filològica: *La redacció de les instruccions en les pàgines web i en els programaris en general* (17 d'abril de 2015), *Sobre l'apostrofació de l'article femení singular i la preposició de davant les lletres i els noms de lletra* (títol definitiu del document *Sobre l'apostrofació de l'article femení singular davant les lletres i els noms de lletres d'altres alfabetes*; 17 d'abril de 2015) i *Les notacions horàries en els textos de l'IEC* (títol definitiu del document *Les notacions horàries en català central*; 18 de setembre de 2015).

1. Estructura de l'espai web

L'espai Crítèria està subjecte a una llicència pública Creative Commons i està dividit en dos grans blocs: l'espai web obert i la intranet dels col·laboradors. El bloc d'accés obert consta dels elements següents (figura 2):

FIGURA 2. Pantalla de presentació de l'espai web Crítèria.

— vuit pàgines o pestanyes («Salutació inicial», «Presentació», «Crèdits», «Contacte», «Notícies», «Arxiu històric», «Alta de col·laboradors» i «Intranet dels col·laboradors», l'última de les quals enllaça amb l'altre gran bloc de criteris damunt esmentats);³

— nou categories principals numerades («La redacció i la disposició general del text», «Criteris per a la redacció i la correcció de pàgines web», «Criteris ortotipogràfics», «Les referències bibliogràfiques», «Qüestions de lèxic i onomàstica»,

3. A 31 de juliol de 2015 hi ha una pàgina més, ja que s'hi ha afegit el formulari de subscripció al butlletí *Notícies* de Crítèria.

«Criteris generals de les col·leccions de l'IEC: *Criteris de distribució tipogràfica de les parts dels llibres de 17×24 cm de format (quart perllongat)*», «Publicacions relacionades amb la correcció i l'edició de textos», «Enllaços a obres de consulta en línia» i «Activitats formatives»,⁴ i

— vuitanta-set entrades de criteris en total (més dues de previstes, relacionades justament amb el IV Seminari de Correcció de Textos, i tretze de corresponents a la pàgina i categoria «Notícies»).⁵

D'altra banda, la intranet de Critària consta dels elements següents (figura 3):

FIGURA 3. Aparença de la intranet de Critària, destinada als col·laboradors externs.

4. Com podem veure en la figura 2, a 31 de juliol de 2015 hi ha dotze categories principals, tres de les quals no porten numeració: «1. La redacció i la disposició general del text», «2. Criteris per a la redacció i la correcció de pàgines web», «3. Criteris ortotipogràfics», «4. Les referències bibliogràfiques», «5. Qüestions de lèxic i onomàstica», «6. Criteris generals de les col·leccions de l'IEC: *Criteris de distribució tipogràfica de les parts dels llibres de 17×24 cm de format (quart perllongat)*», «7. Publicacions relacionades amb la correcció i l'edició de textos», «8. Obres de consulta per a la traducció i la correcció de textos», «9. Activitats formatives», «Arxiu històric», «Documents elaborats i aprovats per la Secció Filològica» i «Notícies».

5. A 31 de juliol de 2015 hi ha cent entrades de criteris (amb el 83,6 % enllestit) i s'hi han arribat a penjar fins a vint-i-quatre notícies, agrupades en dos anys.

- dues pàgines o pestanyes («Introducció» i «Arxiu històric de la intranet»);
- dues categories principals numerades («Criteris per a la intervenció dels correctors i traductors» i «Criteris específics de col·leccions de monografies, d'obres individuals i de publicacions periòdiques»),⁶ i
- vint entrades de criteris en total.⁷

Per a poder accedir a la intranet cal fer servir un nom d'usuari i una contrasenya, perquè considerem que la informació que conté només interessa els col·laboradors dels serveis de correcció de l'IEC. No es tracta d'una qüestió de confidencialitat dels documents, sinó que obeeix a la voluntat de no barrejar els criteris generals de correcció i de traducció, que poden tenir un interès general per als professionals de la correcció, amb els documents que contenen criteris específics de monografies, col·leccions i publicacions periòdiques de l'Institut, els quals de vegades podrien semblar contradictoris en algun aspecte en relació amb els criteris de l'espai web obert.

2. L'espai obert de Criteria

La part de Criteria que és d'accés lliure està formada per nou categories numerades, cadascuna de les quals es dedica a un tema concret i que desenvoluparem amb més o menys profunditat en aquest text.⁸

6. A 31 de juliol de 2015 hi ha tres categories principals: «Arxiu històric de la intranet» (sense numerar), «IN-1. Criteris per a la intervenció dels correctors i traductors» i «IN-2. Criteris específics de col·leccions de monografies, d'obres individuals i de publicacions periòdiques».

7. A 31 de juliol de 2015 hi ha vint-i-quatre entrades en total.

8. A començament del 2015 s'ha afegit una nova categoria sense numerar («Documents elaborats i aprovats per la Secció Filològica») que inclou textos que no han estat redactats ni proposats pels serveis de correcció de l'IEC. De moment, hi figuren documents relatius a la transcripció fonètica i a la toponímia, dels quals destaquen l'adaptació al català dels principis de transcripció de l'Associació Fonètica Internacional, abans inserida en la categoria de criteris ortotipogràfics, així com la llista de noms i gentilicis dels països del món. També està previst que s'hi incorporaran uns criteris de transcripció i normalització toponímiques de les Illes Balears, preparats des de fa mesos, quan seran aprovats definitivament per la Secció Filològica.

2.1. La redacció i la disposició general del text

En la categoria 1 trobem tres epígrafs essencials: «Recomanacions per a la preparació d'originals que s'han de presentar perquè siguin editats», «La disposició de parts específiques del text» i «Altres aspectes de disposició i ordenació del text». Comentarem, a tall d'exemple i per no allargar-nos gaire, els tres documents corresponents al primer epígraf.

En primer lloc, es presenta el document *Criteris i requisits de presentació d'originals al Servei Editorial de l'IEC*, que ha estat elaborat pel Servei Editorial de l'IEC i fou aprovat pel Consell Permanent el maig del 2011. Recull els requisits que hauria de complir un original per a iniciar el procés editorial.

Ha de ser un original complet, a excepció de les publicacions periòdiques, que es poden lliurar en dues tongades, i evidentment, s'han de lliurar les versions definitives dels originals. Des del principi, cal conèixer totes les parts que ha de tenir l'obra; per això, cal que hi hagi una taula o sumari i que s'expliciti si hi falta alguna part que ens arribarà posteriorment, com ara índexs, llistes d'abreviacions, annexos, etc. També cal comunicar si hi ha cap text en una altra llengua que no sigui el català o l'espanyol, perquè en aquests casos també caldrà corregir o traduir els textos, segons les instruccions de l'autor o autora.

Pel que fa als requisits formals, es demana que l'original es lliuri en paper i en suport digital. Cada unitat del Servei Editorial (Unitat de Correcció, Unitat de Producció i Unitat de Distribució), a més a més, demana uns requisits específics que també s'expliciten en aquest document.

En relació amb la gestió de la publicació, a l'inici del procés el Servei Editorial demana als autors algunes informacions, com ara una sinopsi de l'obra, és a dir, un breu resum del contingut, els destinataris, els objectius, etc., que es podrà fer servir per a elaborar el text de la contracoberta, si s'escau, o per a difondre i promoure la publicació de l'obra. També cal consignar les dades dels responsables de la publicació, ja sigui com a autors, curadors o persones de contacte. D'altra banda, també cal saber si hi ha altres col·laboracions en la publicació de l'obra o si hi ha previst algun conveni o contracte amb alguna altra institució o editorial. A més a més, en el moment de lliurar l'original cal que es comuniqui si la publicació està subjecta a algun calendari específic, per tal de planificar la feina. Caldrà també establir el tiratge de l'obra i si la publicació o part de la publicació es pot fer en edició electrònica (una part en paper i una altra part en format digital).

Cal saber totes aquestes qüestions des d'un bon principi, d'una banda, per a comprendre les característiques i especificitats de l'obra i, de l'altra, per a elaborar un

pressupost acurat de l'edició de la publicació. En aquest document hi ha explicats amb més detall tots els criteris i els requisits que es demanen quan es lliura un original al Servei Editorial (figura 4).

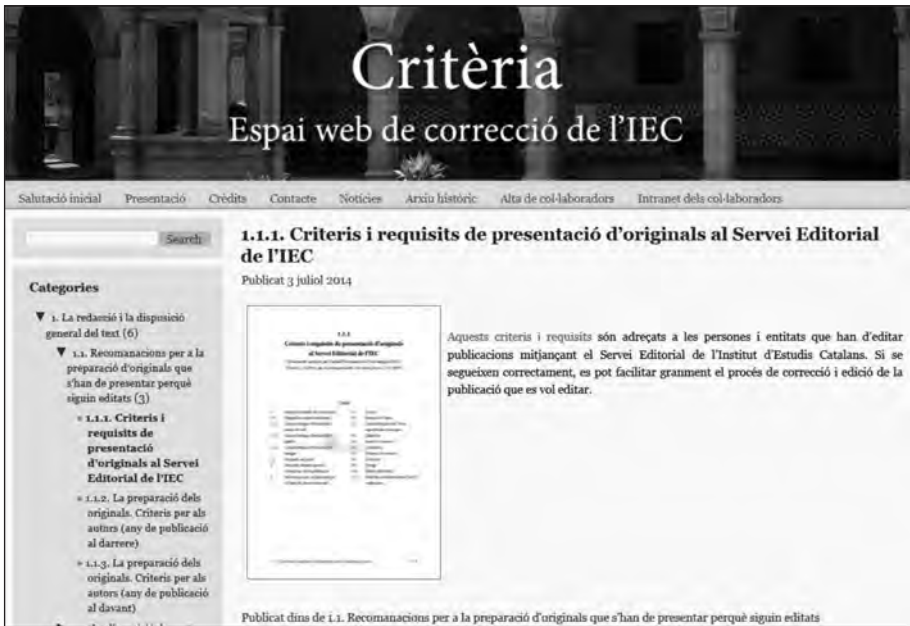

FIGURA 4. Aparença del davantal de presentació del document *Criteris i requisits de presentació d'originals al Servei Editorial*.

Els dos documents següents, *La preparació dels originals. Criteris per als autors (any d'edició al darrere)* i *La preparació dels originals. Criteris per als autors (any d'edició al davant)*, són una actualització de l'antic document que recollien els *Criteris...*, que es titulava «Criteris de presentació dels originals».

Aquests documents van adreçats als autors amb la finalitat que apliquin els criteris que s'hi recullen abans de començar l'obra per tal de simplificar i facilitar les tasques posteriors de revisió lingüística i d'edició. S'hi apleguen criteris relatius a l'àmbit pròpiament de la correcció, alguns dels quals també es troben en el document més general elaborat pel Servei Editorial.

La segona subcategoria de «La redacció i la disposició general del text» és «La disposició de parts específiques del text», que conté dos documents relatius al tracta-

ment de les il·lustracions (que està pendent de redacció) i als qüestionaris d'opció múltiple, respectivament.

La tercera subcategoria, «Altres aspectes de disposició i ordenació del text», encara és buida, ja que el document que hi ha d'haver, sobre la redacció i la correcció d'índexs i llistes ordenats alfabèticament, s'ha de revisar i completar pel que fa a la redacció i encara haurà de rebre el vistiplau de la Secció Filològica.

2.2. *Criteris per a la redacció i la correcció de pàgines web*

Els criteris per a la redacció i la correcció de pàgines web i dels programaris en general que hi ha penjats es corresponen amb una versió provisional provinent de l'última edició del recull titulat *Criteris...* (gener del 2006). Aquesta versió s'actualitzarà quan el document disposi del vistiplau de la Secció Filològica i tan aviat com sigui possible.⁹

Aquest document conté les orientacions necessàries per a la redacció i la traducció de les instruccions que intercanvien la persona i la màquina en el treball quotidià amb ordinador, incloent-hi els missatges més habituals que s'empren en les pàgines web. És especialment interessant el criteri que fa referència al tractament que es fa servir segons la direccionalitat de les ordres entre els usuaris i la màquina: els usuaris s'adrecen a la màquina en segona persona de l'imperatiu (*imprimeix*); en canvi, si la màquina es dirigeix als usuaris, ho fa en plural, perquè no s'adreça a cap persona en concret, forma que, d'altra banda, coincideix amb el tractament de *vós* que utilitzem en la redacció de textos formals.

2.3. *Criteris ortotipogràfics*

Aquesta categoria conté, classificats en dues subcategories («Eines i criteris ortotipogràfics en general» i «Abreviacions»), set documents relatius al tractament ortotipogràfic de diversos aspectes de redacció i correcció.¹⁰

9. Posteriorment, se n'ha penjat la versió definitiva el 8 de juny de 2015, després d'haver rebut el vistiplau de la Secció Filològica.

10. Posteriorment, el 20 d'abril de 2015 s'ha publicat en la primera subcategoria, amb el vistiplau de la Secció Filològica, el document sobre l'apostrofació de l'article femení singular i la preposició *de* davant les lletres i els noms de lletra.

2.3.1. El tipòmetre de l'Institut d'Estudis Catalans

L'Institut d'Estudis Catalans va publicar el tipòmetre l'any 2002, que es pot adquirir exclusivament a la llibreria d'aquesta institució o per Internet mitjançant el Portal de Publicacions de l'IEC. En la revisió tipogràfica de les proves d'impremta de les obres que publica l'Institut d'Estudis Catalans, cal utilitzar-lo per a fer diverses comprovacions relacionades amb els cossos, els interlineats, els gruixos de filet i la disposició general de la caixa del text.

Aquest conjunt de regles i escales, que té per unitats de mesurament principals el punt de l'escala Didot per als interlineats i els gruixos de filet (1 punt = 0,376 mm; 1 cícero = 12 punts) i el punt de l'escala Berthold per als cossos de lletra (1 punt = 0,255 mm), permet garantir l'exactitud i la qualitat tipogràfica de l'obra.

El tipòmetre va acompanyat d'un tríptic explicatiu on es descriuen, sintèticament, les característiques més importants i les instruccions d'ús d'aquesta eina. Al dors del tríptic, es poden llegir les mateixes explicacions en espanyol.

2.3.2. Les regles d'ús de les majúscules i les minúscules

L'origen d'aquest document és la proposta d'ús de les inicials que s'han de compondre en majúscula que va presentar l'any 1993 l'aleshores Servei de Correcció a la Secció Filològica amb vista a la redacció del *Diccionari de la llengua catalana* (DIEC). Un cop aprovats aquests criteris per la Secció Filològica i publicat el DIEC, es van aplicar per extensió a tots els textos de l'Institut. Aquest document ha crescut considerablement des de llavors, amb exemples extrets dels casos més interessants que els serveis de correcció de l'IEC han trobat dia a dia i han recollit al llarg d'aquests anys.

La versió actual va rebre el vistiplau de la Secció Filològica l'any 2013 i, posteriorment, l'Oficina d'Onomàstica d'aquesta Secció hi ha fet unes quantes observacions que han estat recollides en el document que teniu a la vostra disposició a l'espai web Crítèria.

Pel que fa al contingut, el document s'ha anat ampliant, i es continua ampliant i modificant permanentment quan cal. Per exemple, en els criteris d'ús de les majúscules i les minúscules s'han afegit epígrafs nous, com ara la «Classificació internacional dels sòls» i els «Règims d'humitat i temperatura dels sòls», que es van haver d'establir arran de la correcció d'uns originals que van passar pel Servei de Correcció Lingüística; i també ha calgut modificar altres epígrafs, com ara el de «Signes del

zodiàc», que ara s'han d'escriure amb la inicial en caixa alta (*Àries, Taure, Escorpió...*), arran d'una modificació introduïda en una actualització de la segona edició del DIEC en línia el febrer del 2013. Així, diem «la meva neboda és àries», però «pertany al signe zodiacal d'Àries».

Un altre exemple de canvi de criteri està relacionat amb els «Accidents i llocs geogràfics». Tal com sabeu, els noms d'accidents i llocs geogràfics tenen una part genèrica, que va en caixa baixa, i una de concreta, que va amb majúscula inicial. Fins ara hi havia l'excepció de posar en caixa alta també la part genèrica quan totes les paraules que formaven el nom del lloc geogràfic eren comunes, per exemple: **Depressió Prelitoral Catalana* o **Serralada Litoral Catalana*. Ara, en canvi, es considera que la part genèrica d'aquests casos també ha d'anar en caixa baixa (*serralada*), per tant, se segueix el criteri general i es manté en caixa alta la part pròpia i concreta, és a dir, *Prelitoral* (o *Litoral*) i *Catalana*.

Finalment, un darrer exemple de canvi de criteri té a veure amb els cognoms. En els criteris de majúscules i minúscules anteriors hi havia un epígraf titulat «Cognoms aïllats», que ara s'ha modificat i es diu «Cognoms catalans aïllats», ja que l'Oficina d'Onomàstica considera que en català no hi ha cap motiu lingüístic per a posar en majúscula la inicial de la preposició *de* que precedeix alguns cognoms catalans quan el cognom no va precedit pel nom. És a dir, abans el cognom *d'Ors* (corresponent a *Eugeni d'Ors*, per exemple), quan no anava precedit del nom, s'escrivia en caixa alta: *D'Ors*; ara, aquesta *de*, tot i que no vagi precedida pel nom, ha d'anar en caixa baixa: *d'Ors*. Per a les altres llengües continua vigent el criteri que s'aplicava fins ara.

2.3.3. La simbologia i la formulació en els textos científics

Aquest document de consulta de simbologia i formulació científiques forneix els símbols i els criteris necessaris per a emprar-los correctament. Es tracta d'un resum en català de les normes de la Unió Internacional de Química Pura i Aplicada (IUPAC) relacionades amb la tipografia associada a aquests símbols i fórmules. Aquesta segona edició conté, entre altres informacions, un apartat que resumeix els espais en blanc que cal respectar i els que cal evitar en la composició de les fórmules.

2.3.4. La taula periòdica dels elements químics

Els símbols dels elements químics són fixats internacionalment i se n'ha de conèixer la grafia, però els noms d'aquests elements són adaptats per a cada llengua de cultura. Així, cal recordar que els tres últims noms aprovats per la IUPAC s'anomenen, en català, *copernici* (Cn, nombre atòmic 112), *flerovi* (Fl, nre. at. 114) i *livermori* (Lv, nre. at. 116), i que l'element *lawrenci* ha canviat lleugerament la grafia (abans s'anomenava *laurenci, per una adaptació excessiva a partir de l'anglès *lawrentium*).

La Societat Catalana de Química ens ha facilitat l'enllaç a la taula periòdica en català, publicada l'any 2012, que ha penjat al seu web, encara que no es pot imprimir. Per la seva banda, la IUPAC va publicar, pel maig del 2013, l'edició oficial de la taula periòdica dels elements químics en anglès, que també es pot consultar en aquesta entrada.

2.3.5. Les sigles i les denominacions d'òrgans, programes i publicacions relacionats amb l'Institut¹¹

La coherència denominativa i tipogràfica dels textos que publica l'Institut d'Estudis Catalans és una aspiració permanent dels serveis de correcció de la institució. Així, aquest document vol facilitar l'assoliment del dit objectiu, per tal com posa a l'abast de tots els redactors i correctors els noms i les sigles d'òrgans, programes i publicacions més habituals amb la forma que s'ha de fer servir.

2.3.6. Les sigles i els noms de les universitats i dels centres de recerca¹²

Les publicacions de l'Institut d'Estudis Catalans inclouen, tot sovint, referències a universitats i a altres centres de recerca. De vegades, per exemple, no sabem si els noms es tradueixen o no, o quina és la sigla que els identifica. Per això, amb l'objectiu de facilitar la comprovació d'aquestes informacions, aquest document s'anirà com-

11. En l'estructura provisional que es va presentar durant el IV Seminari de Correcció de Textos, aquesta entrada figurava dins la subcategoria «Qüestions de lèxic i onomàstica».

12. En l'estructura provisional que es va presentar durant el IV Seminari de Correcció de Textos, aquesta entrada figurava dins la subcategoria «Qüestions de lèxic i onomàstica».

pletant amb les dades corresponents a altres institucions que puguin ser interessants per a la revisió dels textos que publica l'IEC.

2.3.7. Els noms i les abreviacions dels estats dels EUA¹³

En els textos que es corregeixen a l'IEC, de vegades cal precisar a quin estat pertany un topònim determinat, per a evitar ambigüitats geogràfiques. Així, doncs, les indicacions d'aquest document, es poden aplicar no solament a les referències bibliogràfiques (com ara el lloc d'edició o de distribució), sinó també a qualsevol context en què convingui distingir un topònim dels possibles homògrafs toponímics corresponents.

2.4. *Les referències bibliogràfiques*

Els documents referents als criteris de composició de la redacció de referències bibliogràfiques es classifiquen en dos blocs. D'una banda, es tracten les llistes de referències bibliogràfiques al final d'un article, d'un capítol o d'una monografia i, de l'altra, les referències bibliogràfiques incloses a peu de pàgina.

Per tal que les obres de l'Institut segueixin els mateixos paràmetres estructurals en relació amb les llistes de referències bibliogràfiques, es van compondre uns criteris de redacció de la bibliografia que s'apliquen a totes les publicacions de l'IEC, a excepció d'alguna monografia concreta i d'algunes publicacions periòdiques, que tenen els seus propis criteris, lleugerament diferents dels establerts per a tots els textos en general.

Aquestes criteris generals es basen en les *Regles angloamericanes de catalogació: Traducció de: Anglo-American cataloguing rules, second edition, 2002 revision, 2005 update* (2a ed. rev. del 2002 i actual. del 2005, Barcelona, Biblioteca de Catalunya, 2008).

13. En l'estructura provisional que es va presentar durant el IV Seminari de Correcció de Textos, aquesta entrada figurava dins la subcategoria «Qüestions de lèxic i onomàstica».

2.4.1. Criteris per a la composició de les llistes de referències bibliogràfiques¹⁴.

Aquesta subcategoria inclou tres documents diferents. Els dos primers es refereixen a la composició de les llistes de bibliografia, en què l'any de publicació pot anar al davant o bé al darrere de la referència bibliogràfica segons les preferències dels autors o editors (cal, però, que hi hagi coherència al llarg d'una mateixa publicació). I el tercer, fa una proposta per a la redacció de les referències bibliogràfiques de piulades al Twitter, que és una veritable novetat en aquesta classe de criteris.

Aquests documents també s'han ampliat notablement en relació amb les versions anteriors perquè les noves tecnologies hi han influït. Fins fa uns quants anys, les llistes de bibliografia només referenciaven obres publicades en paper. Per tant, els criteris de composició de la bibliografia només recollien aquesta classe de publicacions. Pel gener del 2001, l'Oficina de Correcció i Assessorament Lingüístics (OCAL) ja va haver d'elaborar un document titulat *La composició de les referències bibliogràfiques de recursos electrònics*, per tal de donar uns criteris d'ús mínims als col·laboradors externs sobre com havien de tractar aquesta mena de referències electròniques.

Els documents que ara hi ha penjats a l'espai web *Critèria* són una fusió i una actualització d'aquests documents anteriors. Tot i que són molt detallats, en el cas que no es trobi la informació que es busca dins del text, es remet a la quarta edició del *Manual d'estil*.¹⁵

A part del fet que l'any s'indiqui al darrere o al davant, en aquests documents s'introdueixen i s'exemplifiquen tres variables més: que la monografia o la publicació periòdica apareguin només en paper; que la monografia o la publicació periòdica apareguin en paper i en línia (és a dir, en doble suport), i que la monografia o la publicació periòdica tinguin només format digital.

Ultra aquests dos documents per a la composició de referències bibliogràfiques en llistes, però basant-se en aquests, s'ha redactat una proposta de criteris de redacció de les referències bibliogràfiques de les piulades a Twitter. El fet és que, malgrat la brevetat de les piulades que es fan dins la plataforma de microblogs Twitter (cent quaranta caràcters), hi ha autors que consideren que alguns d'aquests textos tan breus poden tenir interès científic o de divulgació científica.

14. En l'estructura provisional que es va presentar durant el IV Seminari de Correcció de Textos, aquesta entrada figurava dins la subcategoria «Qüestions de lèxic i onomàstica».

15. Josep M. MESTRES *et al.*, *Manual d'estil: La redacció i l'edició de textos*, 4a ed. [rev.], Vic i Barcelona, Eumo i altres, 2009.

2.4.2. La composició de les referències bibliogràfiques a peu de pàgina i dins del text principal

A més de disposar-les en forma de llista al final de l'obra, d'un capítol o d'un article, les referències bibliogràfiques poden aparèixer també a peu de pàgina o dins mateix del text, en aquest cas com a remissions. Precisament per la limitació d'espai, l'escriptura d'aquestes referències es regeix per uns altres criteris, que es poden trobar detallats en els dos documents dedicats a aquestes qüestions que conté aquesta subcategoria.

2.5. *Qüestions de lèxic i onomàstica*

En aquesta categoria, hi ha diversos documents relacionats amb els noms propis i amb els noms comuns d'àmbit general o d'especialitat.¹⁶

El primer document que trobem en la subcategoria «Qüestions d'onomàstica» es titula *Membres del Ple de l'Institut d'Estudis Catalans*, creat arran de la necessitat d'unificar els noms dels membres de l'IEC en les publicacions d'aquesta institució, que sovint s'havien de corregir. Així, el Gabinet de la Presidència estableix, en aquesta llista, quina és la forma canònica de cada nom i la manté actualitzada permanentment.

El segon document d'aquesta subcategoria, *La traducció de noms propis a altres llengües en les publicacions de l'IEC*, inclou criteris per a facilitar la traducció a l'anglès i a l'espanyol de noms propis de persones, ens i llocs, entre d'altres. Per bé que els exemples són només en aquestes dues llengües, és possible traslladar aquests criteris de traducció a les altres llengües de cultura. Cal destacar que aquest document també ha rebut el vistiplau de l'Oficina d'Onomàstica.

Finalment, es pot accedir a *La grafia del nom de determinats recursos electrònics d'Internet*, que es va elaborar en consens amb diverses institucions de prestigi. Aquesta entrada recull els criteris ortotipogràfics per a escriure el nom —no la referència bibliogràfica— dels múltiples i variats recursos electrònics que ofereix Internet.

A més d'aquests tres documents que ja estan penjats, n'hi ha cinc més que es troben pendants de rebre el vistiplau de la Secció Filològica. Es tracta d'*Els noms científics dels éssers vius*, *Les notacions horàries en català central*, *Noms àrabs transcrits i transliterats al català*,

16. A 31 de juliol de 2015, les entrades d'aquesta categoria s'agrupen en tres subcategories: «Qüestions de lèxic general i d'especialitat», «Qüestions d'onomàstica» i «Qüestions relacionades amb la transcripció i transliteració d'altres alfabetos».

Noms propis russos i ucraïnesos transcrits i transliterats al català i Noms propis de la regió dels Balcans amb transcripció fonètica. Aquests documents són pures llistes de noms que s'han anat elaborant a mesura que sortien en els textos que corregíem i amb l'assessorament d'especialistes en la matèria.

2.6. *Els criteris generals de les col·leccions de l'IEC:* Criteris de distribució tipogràfica de les parts dels llibres de 17 × 24 cm de format (quart perllongat)

Aquests criteris s'adrecen a totes les persones implicades en el procés de maquetació i correcció de proves de les publicacions de les col·leccions generals de l'IEC. S'hi especifiquen dades molt concretes, com ara el tipus de paper, la distància de la foliació respecte a la pàgina, la jerarquia tipogràfica dels títols de capítol o dels apartats, el text que ha de dur el colofó, etc. Tota aquesta informació s'ha distribuït en tres documents que recullen els diferents aspectes d'una publicació: elements generals, inicis i finals de l'obra. Aquests tres documents, juntament amb el document *Nou disseny de les cobertes de les col·leccions de monografies de les seccions de l'IEC*, constitueixen els criteris generals de les col·leccions d'aquesta institució.

Amb motiu de la celebració del centenari de l'IEC, l'any 2007, es van començar a publicar les obres de les col·leccions generals de l'IEC, conegudes fins llavors com a «llibres de color crema», amb un nou disseny ortotipogràfic. El Servei de Producció Editorial i l'Oficina de Correcció i Assessorament Lingüístics van proposar a l'Equip de Govern el setembre del 2005 una renovació i una actualització de la disposició tipogràfica de les obres de les col·leccions generals, que va ser aprovada per la Comissió de Publicacions el desembre del 2005. Per exemple, es va substituir la lletra Garamond per la Minion Pro, així com les majúscules de les cobertes per la caixa alta i baixa en negreta. També es va modificar la tipografia de la jerarquia dels títols i es va prioritzar l'ús de la negreta i la caixa alta i baixa.

Aquests criteris són els que s'han utilitzat fins fa pocs anys, ja que l'abril del 2012 es va aprovar la nova normativa de les cobertes de les publicacions de l'IEC per modernitzar-ne una mica el disseny. Aquest canvi ha implicat refer algunes de les parts d'aquests criteris (com ara la sobrecoberta, el llom, les cobertes anterior i posterior, les guardes, la portadella i la portada). Alguns dels canvis més evidents d'aquesta nova normativa de les cobertes són els següents: el color de la coberta ja no és crema, sinó que és un d'un to grisós; els títols no van centrats, sinó que s'introdueixen uns filets verticals i els títols van alineats a l'esquerra; la informació sobre els editors de la

publicació la trobem a la part inferior de la coberta; les monografies sovint porten un text explicatiu a la contracoberta, entre d'altres.

Finalment, val la pena destacar que aquest conjunt de criteris per als elements generals i per a la part inicial i la part final de l'obra són la llavor que ha crescut fins al que és ara *Critèria*, ja que aquests documents són els primers que va elaborar l'Institut per unificar les seves publicacions, en què col·laboraven diversos correctors i tallers de fotocomposició.

2.7. *Publicacions relacionades amb la correcció i l'edició de textos*

Totes les entrades que hem presentat fins ara formen, d'alguna manera, el corpus doctrinal de caràcter general de *Critèria*. Tanmateix, com que el format electrònic no imposa limitacions d'espai, s'hi han volgut afegir, complets, els llibres d'estil específics per a la redacció, la maquetació i la correcció dels originals de les proves d'accés a la universitat i d'accés als cicles formatius.

A banda d'aquests manuals d'estil, hi ha alguns documents que no es poden considerar reculls de criteris, com fins ara, sinó que són altres publicacions relacionades amb la correcció i l'edició de textos que considerem que poden ser interessants per als correctors. Així, aquesta categoria també conté les actes dels seminaris de correcció de textos, com aquest que celebrem avui, així com les actes d'altres jornades i seminaris relacionats amb la llengua catalana reunides en la col·lecció «Memòries de la Societat Catalana de Terminologia» i diversos reculls de treballs de divulgació científica relacionats amb la llengua.

Amb l'objectiu d'obtenir una perspectiva històrica de la correcció a l'Institut, també es pot accedir a un document que comprèn una fitxa de cadascun dels reculls de criteris que els serveis de correcció han elaborat per a l'edició i la correcció de textos que publica, de la major part dels quals s'ha pogut dipositar un exemplar a l'Arxiu de l'IEC. Només comparant el nombre de pàgines de cada recull, es pot veure com han anat creixent i evolucionant aquests criteris.

En aquesta mateixa línia, finalment, es pot consultar el volum *Cent anys de correcció de textos i normalització a l'Institut d'Estudis Catalans (1907-2007)*, que va publicar l'Institut per donar a conèixer la història dels correctors i la tasca de correcció en aquesta casa. Com a dada curiosa, cal fer esment del primer corrector professional de l'IEC, que fou Emili Vallès, el 1913, i de la primera correctora professional, que fou Rosalina Poch, la qual es va incorporar a l'IEC l'any 1932, tots dos procedents de la ciutat d'Igualada.

2.8. *Obres de consulta per a la traducció i la correcció de textos*

Aquesta categoria, que encara és buida, aplegarà diverses llistes amb enllaços a obres de consulta en línia, agrupades en tres categories principals. La primera categoria està dedicada a les obres que formen el corpus normatiu i inclourà una llista de gramàtiques, una altra de diccionaris i una tercera d'altres recursos digitals normatius. En aquest sentit, a partir de l'experiència dels serveis de correcció de l'IEC, considerem normatives les obres i els acords redactats, aprovats i publicats amb aquesta finalitat per la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans o pel Ple de l'IEC. Cal tenir en compte que les obres publicades més recentment prevalen sobre les anteriors i que les edicions en línia actualitzades prevalen sobre les edicions en paper corresponents.

La segona categoria conté llistes d'altres obres de consulta per a la traducció i la correcció de textos. Així, està previst que hi hagi llistes de diccionaris, manuals, formularis, bases de dades terminològiques i catàlegs bibliogràfics en línia. Val a dir que aquesta segona categoria no pretén ser exhaustiva, sinó que només reunirà els enllaços d'algunes obres selectes, les que considerem que són de referència.¹⁷

2.9. *Activitats formatives*

Aquesta categoria aplega la documentació informativa de seminaris, jornades i cursos en què ha participat l'Institut amb vista a la formació dels professionals de la correcció i la traducció. No es tracta de les actes que se'n poden fer posteriorment, sinó d'informacions generals que es publiquen prèviament per a convocar els assistents.

Hi ha, per exemple, els programes dels seminaris de correcció de textos que s'han celebrat fins ara i les diapositives que es van mostrar durant la presentació del tipòmetre de l'Institut d'Estudis Catalans. També hi figura el material informatiu que s'ha conservat sobre els diversos cursos que ha organitzat l'Institut per a la formació de redactors, correctors i traductors de textos.

És previst de penjar-hi pròximament els programes dels seminaris sobre coses que cal saber de la llengua catalana que organitza el cap del Servei de Correcció Lin-

17. A 31 de juliol de 2015, l'estructura de la categoria 8 inclou les subcategories següents: «Corpus normatiu», «Obres de consulta en línia» i «Obres de consulta en paper».

güística anualment a Igualada, juntament amb l'Associació Promotora de la Llengua Catalana (APLEC), i de la sessió sobre «Recursos lingüístics de l'Institut d'Estudis Catalans» duta a terme a petició del Consorci per a la Normalització Lingüística per al personal d'aquesta institució, que va tenir lloc a l'IEC el dia 14 de juny de 2004.¹⁸

Finalment, hi ha un apartat dedicat a les estades d'estudiants en pràctiques de traducció, correcció i llengües aplicades en els dos serveis de correcció de l'IEC. Classificades segons els estudis que cursaven els alumnes, hi ha les llistes amb els noms dels estudiants, el servei on van fer les pràctiques i el període en què les van fer. Volem agrair-los la feina feta, ja que sempre ens han ajudat a avançar en projectes importants, com el que us hem presentat aquí.

3. La intranet de Crítèria

Com dèiem a l'inici, l'accés a aquesta part de Crítèria no s'ha restringit per motius de confidencialitat, sinó que senzillament s'ha volgut establir una separació visual entre els criteris generals —que no solament poden ser útils per als col·laboradors de l'Institut, sinó que també ho poden ser per als correctors en general— de la documentació referida específicament i exclusiva a la correcció dels textos que publica aquesta casa.

En la primera categoria de la intranet, «Criteris per a la intervenció dels correctors i traductors», trobem els documents que detallen els processos de correcció i de traducció que se segueixen a l'Institut. També hi ha les mostres dels documents administratius que poden ser útils per als correctors que comencen a treballar amb els serveis de correcció de l'IEC, com ara el formulari d'alta de proveïdors, un model de butlletí de comanda i un model de factura.

D'altra banda, a la categoria «Criteris específics de col·leccions de monografies, d'obres individuals i de publicacions periòdiques» hi ha penjades les normes de correcció i edició que han fixat, per a ús intern, algunes publicacions, normalment, amb la col·laboració del Servei de Correcció Lingüística o de la Unitat de Correcció del

18. A 31 de juliol de 2015, l'estructura de la categoria 9 és la següent: «Seminaris de correcció de textos», «Seminaris sobre coses que cal saber de la llengua catalana», «Altres jornades i seminaris organitzats pels serveis de correcció de l'IEC», «Cursos organitzats pels serveis de correcció de l'IEC» i «Estades d'estudiants en pràctiques de correcció, traducció i llengües aplicades».

Servei Editorial. Aquestes normes estan agrupades inicialment en tres subcategories: «Criteris per a la intervenció dels correctors i traductors», «Criteris específics de col·leccions de monografies, d'obres individuals i de publicacions periòdiques» i «Criteris específics de publicacions periòdiques».¹⁹ Com que no és convenient que aquestes normes es puguin confondre o barrejar amb els criteris de caràcter general, han estat situades a part i s'hi accedeix d'una manera restringida.²⁰

4. Conclusions

Finalment, volem fer participants d'aquest espai web tots els professionals de la correcció i la traducció, especialment els que col·laboren externament amb l'Institut d'Estudis Catalans. Així, perquè Critèria sigui un àmbit d'intercanvi pel que fa a aquests criteris, hem habilitat l'adreça electrònica criteria@iec.cat perquè els correctors i traductors es puguin posar en contacte amb els responsables d'aquest espai.

Tots els usuaris són convidats a fer arribar les seves observacions i suggeriments que considerin que són pertinents; des dels dos serveis de correcció de l'IEC es procurarà atendre, tan aviat com sigui possible, les consultes rebudes sobre els criteris publicats.

Annex. Categories i subcategories de l'espai web Critèria

A continuació podem veure les categories i subcategories definitives de l'espai web Critèria a 31 de juliol de 2015. Després del títol de la categoria figura, entre parèntesis, el nombre de subcategories que comprèn, i després del títol de la subcategoria figura el nombre d'entrades que conté (cada entrada consta d'un document, com a mínim, i d'un text de presentació); si la categoria no té cap subcategoria, el nombre que hi ha a continuació es correspon amb el nombre d'entrades que conté.

En el text d'aquest article s'especifiquen en nota a peu de pàgina les diferències d'estructura respecte al moment de celebració del IV Seminari de Correcció de Textos.

19. A 31 de juliol de 2015, les tres subcategories que hi ha són les següents: «Criteris específics de col·leccions de monografies», «Criteris específics d'obres individuals» i «Criteris específics de publicacions periòdiques».

20. Com l'espai obert, la intranet dels col·laboradors també disposa d'un apartat que reuneix, en un arxiu històric, versions anteriors dels documents publicats.

Categories i subcategories

[ESPAI OBERT]

- ▼1. La redacció i la disposició general del text (3)
  - ▶1.1. Recomanacions per a la preparació d'originals que s'han de presentar perquè siguin editats (3)
  - ▶1.2. La disposició de parts específiques del text (2)
  - ▶1.3. Altres aspectes de disposició i ordenació del text (1)
- ▶2. Criteris per a la redacció i la correcció de pàgines web (1)
- ▼3. Criteris ortotipogràfics (2)
  - ▶3.1. Eines i criteris ortotipogràfics en general (3)
  - ▶3.2. Abreviacions (5)
- ▼4. Les referències bibliogràfiques (2)
  - ▶4.1. Criteris per a la composició de les llistes de referències bibliogràfiques (3)
  - ▶4.2. La composició de les referències bibliogràfiques a peu de pàgina i dins el text principal (2)
- ▼5. Qüestions de lèxic i onomàstica (3)
  - ▶5.1. Qüestions de lèxic general i d'especialitat (2)
  - ▶5.2. Qüestions d'onomàstica (3)
  - ▶5.3. Qüestions relacionades amb la transcripció i transliteració d'altres alfabetos (3)
- ▶6. Criteris generals de les col·leccions de l'IEC: *Criteris de distribució tipogràfica de les parts dels llibres de 17×24 cm de format (quart perllongat)* (4)
- ▼7. Publicacions relacionades amb la correcció i l'edició de textos (6)
  - ▶7.1. Llibres d'estil de les PAU i les PACF (3)
  - ▶7.2. Actes dels seminaris de correcció de textos (4)
  - ▶7.3. Memòries de la Societat Catalana de Terminologia (5)
  - ▶7.4. Actes d'altres jornades i seminaris (4)
  - ▶7.5. Treballs de divulgació lingüística (4)
  - ▶7.6. Altres publicacions relacionades amb la correcció i l'edició de textos (2)
- ▼8. Enllaços a obres de consulta en línia (7)
  - ▶8.1. Corpus normatiu (3)
  - ▶8.2. Obres de consulta en línia (2)
  - ▶8.3. Obres de consulta en paper (2)
- ▼9. Activitats formatives (5)
  - ▶9.1. Seminaris de correcció de textos (4)

- ▶ 9.2. Seminaris sobre coses que cal saber de la llengua catalana (5)
- ▶ 9.3. Altres jornades i seminaris organitzats pels serveis de correcció de l'IEC (2)
- ▶ 9.4. Cursos organitzats pels serveis de correcció de l'IEC (5)
- ▶ 9.5. Estades d'estudiants en pràctiques de correcció, traducció i llengües aplicades (7)
- ▼ Arxiu històric (2)
  - ▶ Antiga 3. Criteris ortotipogràfics (3)
  - ▶ Antiga 7. Publicacions relacionades amb la correcció i l'edició de textos (2)
- ▶ Documents elaborats i aprovats per la Secció Filològica (3)
- ▶ Notícies (24)

INTRANET DELS COL·LABORADORS

- ▼ Arxiu històric de la intranet (2)
  - ▶ Antiga IN-1 (1)
  - ▶ Antiga IN-2 (2)
- ▶ IN-1. Criteris per a la intervenció dels correctors i traductors (7)
- ▼ IN-2. Criteris específics de col·leccions de monografies, d'obres individuals i de publicacions periòdiques (3)
  - ▶ IN-2.1. Criteris específics de col·leccions de monografies (3)
  - ▶ IN-2.2. Criteris específics d'obres individuals (4)
  - ▶ IN-2.3. Criteris específics de publicacions periòdiques (7)

Balanç del IV Seminari de Correcció de Textos

El dia 3 de juliol de 2014 ha tingut lloc a Barcelona, a la seu de l'Institut d'Estudis Catalans, el IV Seminari de Correcció de Textos, organitzat pel Servei Editorial i el Servei de Correcció Lingüística (SCL) de l'Institut d'Estudis Catalans, dirigit pel senyor Brauli Montoya Abat, membre de la Secció Filològica i director de l'SCL, i coordinat pel senyor Josep M. Mestres i Serra, cap de l'SCL, i la senyora Sílvia López i Caballer, responsable de la Unitat de Correcció del Servei Editorial. N'ha presidit la sessió inaugural el senyor Jaume de Puig i Olivé, vicepresident de l'IEC.

Amb el títol específic d'*Eines en línia de l'IEC per a la traducció i la correcció de textos*, sis ponents han participat en aquest IV Seminari i han contribuït a assolir-ne el principal objectiu, que era posar en comú els recursos lingüístics en línia que l'Institut d'Estudis Catalans ofereix a la comunitat catalanoparlant i científica en general.

De les cent cinquanta persones que s'hi havien inscrit inicialment, n'han assistit personalment a l'acte cent vint, les quals tenen el lloc de residència als Països Catalans, repartides territorialment de la manera següent: del Barcelonès són el 59,2 % dels assistents; del Vallès Occidental, un 7,5 %; del Maresme i del Vallès Oriental, un 4,2 % cada comarca; de l'Anoia, del Gironès i d'Osona, un 3,3 % cada comarca; del Tarragonès, un 2,5 %, i de la resta dels Països Catalans, un 10 % (dos assistents provenen del País Valencià i un de les Illes Balears).

Latenció que va suscitar la convocatòria d'aquest IV Seminari, que exhaurí les places disponibles en un cap de setmana, i la reacció entusiasta del públic assistent ens fa valorar d'una manera molt positiva l'interès que hi ha per conèixer els recursos lingüístics i terminològics de l'Institut d'Estudis Catalans i perquè es continuïn celebrant seminaris com aquest adreçats als professionals de la traducció i la correcció de textos.

Assistents

Aquesta llista recull, ordenats alfabèticament, el nom i el lloc de residència de totes les persones assistents al IV Seminari de Correcció de Textos.

MARTA ALBERTÍ CASAS
Barcelona

NÚRIA ALBESA VALDÉS
Sant Vicenç de Montalt (Maresme)

XAVIER ALBONS GOMILA
Barcelona

SALVADOR ALEGRET I SANROMÀ
Barcelona

ÒSCAR ALEGRET I TEIJEIRO
Sant Antoni de Vilamajor (Vallès
Oriental)

VICKY ALINS SEUMA
Cervelló (Baix Llobregat)

FERRAN BALLESTER MATEOS
Sant Cugat del Vallès (Vallès
Occidental)

FINA BAQUÉS GÒTDIA
Vilafranca del Penedès (Alt Penedès)

CORAL BARRACHINA I GONZÁLEZ
Foios (Horta Nord)

ILEANA BELFIORE
Sant Cugat del Vallès (Vallès
Occidental)

MARTA BES OLIVA
Barcelona

BIBIAN BOFILL LÓPEZ
Girona

LAIA BONET BAGANT
Aiguafreda (Vallès Oriental)

SANTIAGO BONNIN GÓMEZ
Barcelona

GEMMA BRUNAT MAJÓ
Barcelona

MARIA JESÚS BURATA VIVES
Tarragona

ROSER CABACÉS I ALOMÀ
Sant Esteve de Palautordera
(Vallès Oriental)

ESTHER CADILLA FALCÓ
Barcelona

LAIA CAMPAMÀ MORMENEO
Mataró (Maresme)

MARTA CAMPO GONZÁLEZ-GARZÓN
Barcelona

JUDIT CANALIAS VILA
Barcelona

MARGA CANTOS PERÉ
Barcelona

SILVANA CASAL CASELLAS
Barcelona

DOLORS CASTELLVÍ GIRÓ
Badalona (Barcelonès)

MIREIA CEREROLS CEREROLS
Barcelona

ANNA COLL-VINENT NOGUERA
Premià de Mar (Maresme)

TERESA COROMINAS UMBERT
Arenys de Munt (Maresme)

JOAN COSTA CARRERAS
Barcelona

ROSA MARIA COSTA PAGÈS
Girona

IRENE COSTA PAU
Olot (Garrotxa)

MARTA DURAN GUILLÉN
Girona

M. MERCÈ ESCOLÀ ROVIRA
Tarragona

MERCÈ ESPUNY I PUJOL
Barcelona

MERCÈ ESTRADA CASANOVAS
Barcelona

JOSEP ESTRUCH TRAITÉ
Badalona (Barcelonès)

CRISTINA FARRAN JUNYENT
Barcelona

CARME FEIXA ALTARRIBA
Barcelona

ANTÒNIA FERRER GRÀCIA
Barcelona

ANNA FIGUERES ADELL
Cornellà (Baix Llobregat)

ROSER FITÉ FIGUILLEM
Sabadell (Vallès Occidental)

MARTA FOLIA CAMPOS
Barcelona

NATÀLIA FONTANALS DOMÍNGUEZ
Barcelona

MAGDA GASCON I BOHIGAS
Barcelona

JORDI GAVALDÀ BATALLA
Barcelona

FERRAN GIBERT ÀLVAREZ
Barcelona

MIQUEL ÀNGEL GIBERT ÀLVAREZ
Barcelona

MARTA GIL SANTACANA
Barcelona

JORDI GINER ROS
Barcelona

M. TERESA GONZÁLEZ ROF
Badalona (Barcelonès)

TERESA GRAELLS FARRERA
Igualada (Anoia)

EUGÈNIA GUÀRDIA GALÁN
Barcelona

TERESA GUILLEUMES MORELL
Barcelona

ESTER HABA MONTÉS
Barcelona

PERE HERRERO I GÓMEZ
Barcelona

MARTA HERRERO OCÓN
Barcelona

M. DOLORS IZQUIERDO I ROMA
Cerdanyola del Vallès (Vallès
Occidental)

MARTA JUNCADELLA FORTUNY
Barcelona

MARINA ELISENDA LES FARRÉ
Barcelona

ANNA LLISTERRI BOIX
Barcelona

MARTA LLOBET FRANQUESA
Barcelona

SÍLVIA LLOVERA DURAN
Barcelona

MARTA LLUÍS CASAJUANA
Montcada i Reixac (Vallès Occidental)

LÍDIA LLUÍS GAVALDÀ
Barcelona

SÍLVIA LÓPEZ I CABALLER
Barcelona

LAIA MARTÍNEZ PAREDES
Canyamars, Dosrius (Maresme)

CLARA MAS SOLÉ
Cardedeu (Vallès Oriental)

MARIA MASSOT MAGAROLAS
Brunyola (Selva)

ANTONI MATEU BIOSCA
Reus (Baix Camp)

GEMMA MENSA GIL
Badalona (Barcelonès)

JOSEP M. MESTRES I SERRA
Barcelona

ANNA MOLLÀ SELLÉS
Barcelona

GEMMA MONREAL BASSAS
Barcelona

M. AMOR MONTANÉ MARCH
Foradada (Noguera)

BRAULI MONTOYA ÀBAT
Alacant

PILAR MURTRA BELLPUIG
Barcelona

SANTIAGO MUXACH RIUBROGENT
Sant Julià de Vilatorrada (Osona)

MIREIA NEBOT MANYÀ
Barcelona

MIREIA NOGUER RODRÍGUEZ
Salt (Gironès)

MARTA OLIETE ANGOSTO
Barcelona

NÚRIA OLIVELLA RIGOL
Vilafranca del Penedès (Alt Penedès)

MÍRIAM OLIVES FERNÁNDEZ
Terrassa (Vallès Occidental)

GEMMA PAÑELLA SUÀREZ
Barcelona

CARLA PASCUAL ROIG
Barcelona

FRANCINA PAYERAS REBASSA
Barcelona

FRANCESC XAVIER PEDREGOSA GARCÍA
Barcelona

ALBERT PERERNAU BORRALLERAS
Badia del Vallès (Vallès Occidental)

MONTSERRAT POCURULL ROCA
Llerona, les Franqueses del Vallès
(Vallès Oriental)

JAUME PORTA LÓPEZ-ACEVEDO
Lleida

JAUME DE PUIG I OLIVÉ
Barcelona

CHANTAL RABAT PLA
Barcelona

ROSER RIERA VERDAGUER
Taradell (Osona)

MONTSERRAT RIGOL ROMEU
Barcelona

EVA RODRÍGUEZ OLLÉ
Vilafranca del Penedès (Alt Penedès)

NÚRIA ROMA PEIX
Barcelona

SEVER SALVADOR I PADROSA
Barcelona

MIQUEL SAUMELL SANTA EUGÈNIA
Barcelona

PURA SERENA I BARROBÉS
Barcelona

CATALINA M. SERRA VIDAL
Sa Pobla (Mallorca Septentrional)

MÀRIAM SERRÀ I FERNÀNDEZ
Barcelona

ELISENDA SERRANO MUNNÉ
Barcelona

LOURDES SOLA LÓPEZ
Barcelona

NÚRIA SOLANO DALMAU
Igualada (Anoia)

ALBERT SOLER DALMASES
Igualada (Anoia)

CARLA SOLER I PAIRÓ
Camprodon (Ripollès)

DÍDAC TEIXIDOR SERRANO
Barcelona

LLUÏSA TENA FARGAS
Barcelona

SÍLVIA TEULATS CASTELLS
Vic (Osona)

ÀUREA TORRALBA AMARILLA
Barcelona

MONTSERRAT TORRAS CONANGLA
Barcelona

CORINNE VANCELLS GUÉRIN
Terrassa (Vallès Occidental)

JOANA TORRES BOSCH
Barcelona

ALBERT VENTURA PEDROL
Tarragona

MIREIA TRIAS I FREIXA
Torelló (Osona)

PAU VIDAL I GAVILÁN
Barcelona

MONTSERRAT TUGAS TORNÉ
Sant Sadurní d'Anoia

OLGA VIDAL JIMÉNEZ
Barcelona

MARTA VALLDEFERAS FERRER
Sabadell (Vallès Occidental)

MARTA VILARÓ BERENGUERAS
Barcelona

ANNA VALLS MONTAGUT
Barcelona

CARLOS VÍLCHEZ RIBERA
Tàrrrega (Urgell)

MISCEL·LÀNIA

Títols publicats

- [1] Joan Martí i Castell (cur.), *De la preceptiva de la llengua catalana: Reflexions i notes 2000-2002* (2002)
- [2] Joan Martí i Castell i Josep M. Mestres (cur.), *Les llengües i les cultures en el procés de globalització de la societat de la informació: (Actes del curs del CUIMPB 2001)* (2002)
- [3] Joan Martí i Castell (cur.), *Nous reptes per als nostres països: perspectives i estratègies de futur* (2003)
- [4] Joan Martí i Castell i Josep M. Mestres (cur.), *L'oralitat i els mitjans de comunicació: (Actes del seminari del CUIMPB-CEL 2002)* (2003)
- [5] Joan Martí i Castell, Josep M. Mestres i Oriol Camps (cur.), *II Seminari de Correcció de Textos: La qualitat de la llengua oral en els mitjans de comunicació* (2003)
- [6] Germà Colón (ed.), *Del nombre y de la unidad literaria de la lengua catalana: Discurso leído ante la Real Academia Española en la recepción pública del Sr. D. Antonio Rubió y Lluch el día 23 de marzo de 1930* (2004)
- [7] Joan Martí i Castell i Josep M. Mestres (cur.), *Quin[s] model[s] de llengua escrita per als mitjans de comunicació?: (Actes del seminari del CUIMPB-CEL 2003)* (2004)
- [8] Josep Vigo i Josep M. Mestres (cur.), *III Seminari de Correcció de Textos: La terminologia i la correcció de textos* (2006)
- [9] Joan Martí i Castell i Josep M. Mestres (cur.), *El català i la Unió Europea: (Actes del seminari del CUIMPB-CEL 2004)* (2006)
- [10] Joan Martí i Castell i Josep M. Mestres (cur.), *La multiculturalitat i les llengües: (Actes del seminari del CUIMPB-CEL 2006)* (2007)
- 11 Joan Martí i Castell i Josep M. Mestres (cur.), *El llibre i la lectura: una revolució en la història de la humanitat: (Actes del seminari del CUIMPB-CEL 2005)* (2007)
- 12 Joan Martí i Castell i Josep M. Mestres (cur.), *El multilingüisme a les universitats en l'espai europeu d'educació superior: (Actes del seminari del CUIMPB-CEL 2007)* (2008)
- 13 Romà Escalas i Llimona (cur.), *Perspectiva musical de Catalunya des de la 'Revista Musical Catalana' (1904-2008)* (2009)
- 14 Joan Martí i Castell i Josep M. Mestres (cur.), *Les llengües de signes com a llengües minoritàries: perspectives lingüístiques, socials i polítiques: (Actes del seminari del CUIMPB-CEL 2008)* (2010)
- 15 Brauli Montoya, Josep M. Mestres i Sílvia López (cur.), *IV Seminari de Correcció de Textos: Eines en línia de l'IEC per a la traducció i la correcció de textos* (2015)

